

Föräldrar & medier 2015

Fakta om föräldrars attityder till barns medieanvändning

Innehåll

Förord	4
Inledning, bakgrund, metod och läsanvisning	5
Sammanfattning	7
Resultatredovisning	10
1. Är barnet en pojke eller flicka?	10
2. Hur mycket fyller barnet i år?	10
3. Har barnet syskon?	11
4. Här följer några påståenden om tv och film.	12
5. Här följer några påståenden om datorspel/tv-spel/spel på surfplatta	14
6. Här följer några påståenden om internet.	16
7. Har du någon gång oroat dig för att barnet ska ...?	18
8. Har det någon gång hänt att ditt barn har ...?	20
9. Bryr du dig om åldersmärkningen på datorspel/tv-spel?	22
10. Hur tycker du att åldersmärkningen på olika medier bör vara?	23
11. Hur tycker du att samhällets skydd av barn och unga fungerar när de använder följande medieformer?	24
12. När det gäller skydd av barn och unga när de använder medier, hur stort ansvar anser du att nedanstående aktörer ska ha?	25
13. Får du den information och vägledning som du behöver när det gäller barns och ungas medieanvändning?	26
14. Finns det innehåll i tv, film, datorspel/tv-spel eller på internet som du tycker är skadligt för barn?	27
15. Finns det något innehåll i tv, film, datorspel/tv-spel eller på internet som du märkt att ditt barn blivit skrämt, ledset eller deppigt av att se?	28
16. Finns det något innehåll i tv, film, datorspel/tv-spel eller på internet som du inte vill att ditt barn ska komma i kontakt med?	31
17. Tycker du att barnet ägnar för mycket tid, lagom med tid eller för lite tid åt ...?	33
18. Tycker du att du själv ägnar för mycket tid, lagom med tid eller för lite tid åt ...?	35
19. Vad brukar du själv göra på internet på din fritid?	37
20. Hur bedömer du ditt barns förmåga att ...?	39
Bilaga 1. Bortfall, signifikans, åldersintervall och kalibreringsvikter	41

Statens medieråd är en myndighet som bl.a. har i uppdrag att verka för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan. Myndigheten ska också följa medieutvecklingen när det gäller barn och unga samt sprida information och ge vägledning om barns och ungas mediesituation.

Förord

För en majoritet av dagens unga i Sverige – och för många föräldrar – är digitala medier helt integrerade i vardagslivet. Både nya och traditionella medier är självklara källor till information och underhållning samt verktyg för att upprätthålla sociala kontakter. Vem hade för bara ett par decennier sedan kunnat föreställa sig att vi idag bär med oss nästan all världens information i fickan och kan nå den var och när vi vill? Att ”använda internet” handlar inte längre om skynda sig hem från skolan för att kunna sätta sig vid skrivbordet och slå på datorn. Skillnaden mellan att vara online eller offline är närmast uttraderad. Med rätt inställning i mobilen är du online dygnet runt.

När den första Ungar & medier-undersökningen genomfördes 2005 var den genomsnittliga debutåldern för internetanvändning nio år. Idag har en majoritet av barnen varit på nätet redan när de fyller tre år. Så sent som 2010 använde 7 % av 16-åringarna mobilen för att koppla upp sig mot internet. Nu gör 96 % detsamma. Den mobila internetanvändningen ökar fortfarande, men den mobila internetexplosionen ägde rum 2010–12. I årets undersökning är det istället teknik innehavet som står för de dramatiska förändringarna. Den smarta mobilen har nästan helt ersatt den traditionella, och barns innehav av surfplattor har mångdubblats sedan 2012/13. Surfplattan möjliggör för allt yngre barn att använda digitala medier. Därför har andelen barn under två år som spelar spel nästan fyrdubblats på två år: från 7 % 2012/13 till 26 % 2014. Men allt är inte nytt. Tv är fortfarande den medieform som barn ägnar mest tid åt fram tills de når tonåren. Då tar de internetrelaterade aktiviteterna över.

Ungar & medier har nu genomförts för sjätte gången sedan 2005. Rapporten är resultatet av den största nationella enkätundersökningen som kartlägger medievanor – och attityder om medier – hos barn mellan 0 och 18 år. Den publiceras i tre rapporter: *Småungar & medier 2015* om barn 0–8 år, *Ungar & medier 2015* om barn och unga 9–18 år samt *Föräldrar & medier 2015*, där vårdnadshavare till barn 9–18 år uttalar sig om barnens medievanor och upplevelser. Syftet är att tillhandahålla en kunskapsbank och faktakälla som är lättillgänglig för föräldrar, lärare och andra som arbetar med, eller intresserar sig för, barn och unga och deras medievardag. Rapporterna finns tillgängliga för nedladdning på www.statensmedierad.se/ungarochmedier.

Ewa Thorslund
Direktör för Statens medieråd

Inledning, bakgrund, metod och läsanvisning

Detta är en redovisning av resultatet från en undersökning av vårdnadshavares attityder kring deras barns medieanvändning, skyddsaspekter när det gäller medieinnehåll och åsikter om skadlig mediepåverkan. De data som redovisas här består av svar på de frågor som ställts till vårdnadshavare till barn mellan 9 och 18 år, det är inte barnen själva som svarat på frågorna. Genomgående redovisas resultatet fördelat på tre åldersgrupper av barn, vilka i löpande text omnämns med siffror: 9–12 (år), 13–16 (år) samt 17–18 (år).

Kommittén Medierådet, som upphörde 2011 när myndigheten Statens medieråd bildades, genomförde 2005, 2006, 2008 och 2010 *Ungar & medier*-undersökningar. Med undantag för 2010 skiljer de sig så mycket från föreliggande rapport att det i regel inte är meningsfullt att försöka jämföra utvecklingen över tid. Medielandskapet förändras snabbt, varför nya frågeställningar tillkommer medan andra förlorar sin relevans. Detta har inneburit att vissa frågor omformulerats och svarsalternativ har ändrats, vilket innebär att det inte alltid går att göra direkta jämförelser ens med resultaten från undersökningarna 2010 och 2012/13. I de fall det finns jämförbara data mellan studierna redovisas dessa i löptext och tabeller.

Parallellt med denna rapport publiceras *Ungar & medier 2015*, där barn och unga 9–18 år tillfrågats om sina medievanor och attityder kring medier samt *Småungar & medier 2015*, där föräldrar till barn 0–8 år tillfrågats om barnens medievanor och deras egna attityder kring medier. De frågor som redovisas i denna rapport gäller endast föräldrar till barn 9–18 år. Data om föräldrars attityder till yngre barns medieanvändning redovisas i *Småungar & medier 2015*.

Underlaget för denna rapport består av en enkät som sändes ut till 3 964 föräldrar till barn 9–18 år. Jämfört med studien 2012/13 är detta en fördubbling av urvalet och landets största statistiska undersökning av barns medievanor. Frågorna gick att besvara både på webben och i traditionella postala enkäter. Statistiska centralbyrån genomförde datainsamlingen som pågick mellan 2 september och 17 november 2014. Urvalet av respondenterna är ett obundet slumpmässigt urval stratifierat på barnens ålder: 9–18 år. Svarsfrekvensen är 42,4 %, vilket är 0,9 % högre än i insamlingen 2012/13. Detta är ovanligt, då sjunkande svarsfrekvenser är något som iakttagits under lång tid vid olika typer av enkätundersökningar med slumpvisa urval, både i Sverige och internationellt. Orsakerna till detta är inte klarlagda, men det är glädjande att denna viktiga trend inte syns i föreliggande rapport.

För att kontrollera hur föräldrarnas ålder påverkar deras attityder om barns medieanvändning delades de in i tre åldersgrupper: under 40 år, 40–49 år samt över 50 år.

De föräldrar som besvarat enkäten fördelar sig på följande sätt, –39 år: 27%, 40–49 år: 57 % och 50– år: 16 %. Sett till barnens åldersgrupper, 9–12, 13–16, 17–18 fördelar sig respondenterna på följande sätt, 9–12 år: 44 %, 13–16 år: 35 % och 17–18 år: 22 %, procenttalen är avrundande till närmaste heltal.

Åldersfördelning av svarande föräldrar (%)

FÖRÄLDRARS ÅLDER	BARNES ÅLDER			TOTALT
	9–12 år	13–16 år	17–18 år	
–39 år	72 %	24 %	4 %	100 %
40–49 år	46 %	36 %	17 %	99 %
50+ år	18 %	44 %	38 %	100 %

Tabellen visar att det är en stor samvarians mellan föräldrarnas ålder och barnens ålder: en majoritet (72 %) av föräldrar under 40 år har barn 9–12 år och nästan 40 % av föräldrarna över 50 år har barn i åldern 17–18 år. Detta innebär att vad som vid en första anblick förefaller vara attitydskillnader mellan föräldrar i olika åldrar delvis kan bero på att dessa attityder gäller barn i olika åldrar.

Är du man eller kvinna? (%)

Det är vanligare att kvinnor besvarat enkäterna än att män gjort det. Trots att frågeformulären sändes ut till lika många män som kvinnor består svarsunderlaget av 60 % kvinnor och 40 % män. Detta är ett genomgående mönster i de flesta enkätundersökningar. Sett till två av de tre föräldraåldersgrupperna, under 40 år samt 40–49 år är könsfördelningen påtagligt ojämn.

Könsfördelning i föräldraåldersgrupper (%)

FÖRÄLDRARS ÅLDER	ANDELEN SOM SVARAT		
	Kvinnor	Män	Totalt
–39 år	79 %	21 %	100 %
40–49 år	62 %	38 %	100 %
50+ år	46 %	54 %	100 %

Mer detaljerad information om datainsamling och -bearbetning finns i bilaga 1.

Sammanfattning

I detta avsnitt presenteras framförallt de resultat där skillnaderna är störst mellan olika grupper: vårdnadshavarnas kön, ålder eller barnens kön, ålder, eller där det skett påtagliga förändringar över tid jämfört med tidigare studier.

Generellt är det större andelar föräldrar som uttrycker positiva attityder till tv/film, internet och datorspel än som uttrycker negativa. Datorspel är dock den medieform som har högst andel negativa åsikter från föräldrarnas sida. Framför allt anser man att datorspel är mer beroendeframkallande än andra medier. Påståendet att medier gör barn aggressiva har mycket svagt stöd, oavsett medieform.

Kvinnor oroar sig i regel i betydligt högre grad än vad män gör när det gäller vad barnet kan råka ut för i samband med medieanvändning. Föräldrar är också mer oroliga för att flickor ska råka illa ut på nätet än för att pojkar ska göra det. Det enda man oroar sig mer för avseende pojkar än flickor är att de ska ägna så mycket tid åt spel eller internet att de blir socialt isolerade.

Föräldrar till flickor uppger i något högre utsträckning än föräldrar till pojkar att deras barn blivit mobbat eller hotat på internet, detta gäller framförallt 13–16. Könsskillnaderna uppträder också i de båda äldre åldersgrupperna när det gäller sexuella kommentarer eller om barnet kontaktats av vuxna som söker sexuell kontakt – föräldrar till flickor uppger detta i högre utsträckning än föräldrar till pojkar.

Kvinnor uppger i högre utsträckning än män att deras barn blivit ”rädda, ledsna eller deppiga” av medieinnehåll. Ser man till barnets kön är det också vanligare att föräldrar till flickor uppger att detta inträffat.

Det föräldrar främst inte vill att barnet ska komma i kontakt med är porr och skildringar av sexuella hot/övergrepp. För föräldrar till barn 9–12 är det en majoritet som inte vill att barnet ska komma i kontakt med skräckfilm och spelat våld. Det finns stora skillnader mellan vad man uppfattat att barnet blivit skrämt, ledset eller deppigt av att se och vad man som förälder inte vill att barnet ska komma i kontakt med.

En majoritet av föräldrarna uppger att skyddet av barn på internet fungerar dåligt. Man är också – i något mindre utsträckning – kritisk till hur skyddet av barn fungerar när det gäller datorspel, medan man är ganska nöjd med hur det fungerar när det gäller tv och dvd. Mest nöjd är man med skyddet av barn på biografen. Biografen är det enda medieområde där åldersgränserna är lagstadgade. Paradoxalt nog tycker föräldrarna samtidigt att åldersgränserna på alla områden – tv, internet, dvd, datorspel och biograf – bör vara rekommendationer snarare än lagstadgade. Kvinnor är betydligt mer kritiska än män till hur skyddet av barn fungerar och mer

positiva till lagstadgade åldersgränser. Jämfört med 2012/13 syns endast mycket små skillnader i svarsmönstren. Den generella tendensen är att allt fler föräldrar är kritiska till hur samhällets skydd fungerar. Detta gäller dock inte synen på samhällets skydd gällande biograffilm, där andelen som anser att samhällets skydd är "mycket bra" har ökat med mellan 4 och 9 procentenheter.

Föräldrar med fler än ett barn är överlag mer positivt inställda till lagstadgade åldersgränser, avseende biograffilm är skillnaderna så pass stora som 14 procentenheter mellan föräldrar till ett barn respektive föräldrar med fler än ett barn.

En kraftig majoritet av de tillfrågade föräldrarna anser att föräldrar själva ska ha det största ansvaret för skydd av barn och unga när de använder medier. Samtidigt uttrycks att alla aktörer har ganska stort ansvar, branscherna, skolan, staten och dess myndigheter.

En majoritet av föräldrarna anser att det finns innehåll i medier som kan vara skadligt för barn (9–12: 92 %, 13–16: 88 %, 17–18: 78 %). Jämfört med 2012/13 har dessa andelar ökat påtagligt, för 9–12 med 12 procentenheter, för 13–16 med 21 procentenheter och för 17–18 med 11 procentenheter.

Föräldrarna har tillfrågats om de tycker att deras barn ägnar för mycket tid, för lite tid eller lagom med tid åt olika aktiviteter, såväl fysiska och sociala som medieanvändning. Det framträder tydligt att medieanvändningen är det som föräldrarna anser tar för mycket tid. Det man framför allt tycker att barnet ägnar för mycket tid åt är datorspel/tv-spel/spel på surfplatta, internet, sociala medier och mobiltelefonen. De tre senare medieformerna är sammanflätade. Mobilanvändning inkluderar till stora delar internetanvändning och sociala medier. Jämfört med 2012/13 har andelarna som anser att barnet ägnar för mycket tid åt dessa typer av medieanvändning ökat med mellan 3 och 9 procentenheter. Det man anser att de ägnar för lite tid åt är framförallt böcker och tidningar. Även läxor/skolarbeten och sport/träning är aktiviteter som föräldrarna tycker att barnen borde ägna mer tid åt.

Generellt anser föräldrarna att pojkar tillbringar för mycket tid med dator- och tv-spelande och spel på surfplatta medan flickorna använder internet, mobilen och sociala medier alltför mycket. Detta har sin grund i att pojkar spelar mer än flickor medan flickor använder sociala medier och mobilen mer än pojkar. Skillnaderna mellan pojkar och flickor blir också större ju äldre barnen blir.

Om man sätter föräldrarnas "missnöje" i relation till hur mycket pojkar och flickor faktiskt använder de olika medierna visar det sig att föräldrar i flera avseenden är mer missnöjda med flickornas medieanvändning än med pojkarnas.

När det gäller föräldrarnas uppfattning om sin egen medieanvändning syns stora

skillnader avseende mobilanvändning sett till föräldrarnas ålder: 34 % av -39 år, 18 % av 40–49 år och 11 % av 50+ år anser att de använder mobilen för mycket. Liknande skillnader märks i synen på sociala medier, 25 % av -39 år, 12 % av 40–49 år och 6 % av 50+ år anser att de ägnar för mycket tid åt sociala medier.

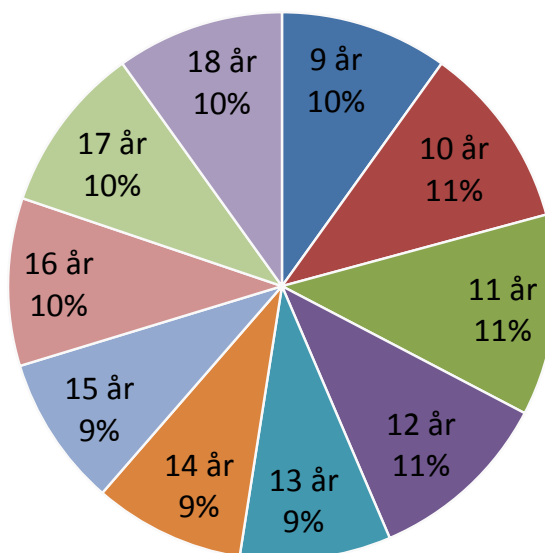
Resultatredovisning

1. Är barnet en pojke eller flicka? (%)

ÅLDER	POJKAR	FLICKOR
9–12	52 %	48 %
13–16	50 %	50 %
17–18	50 %	50 %

Könsfördelningen är helt jämn i de två högre åldersgrupperna. I gruppen 9–12 år är det en liten övervikt av föräldrar till pojkar.

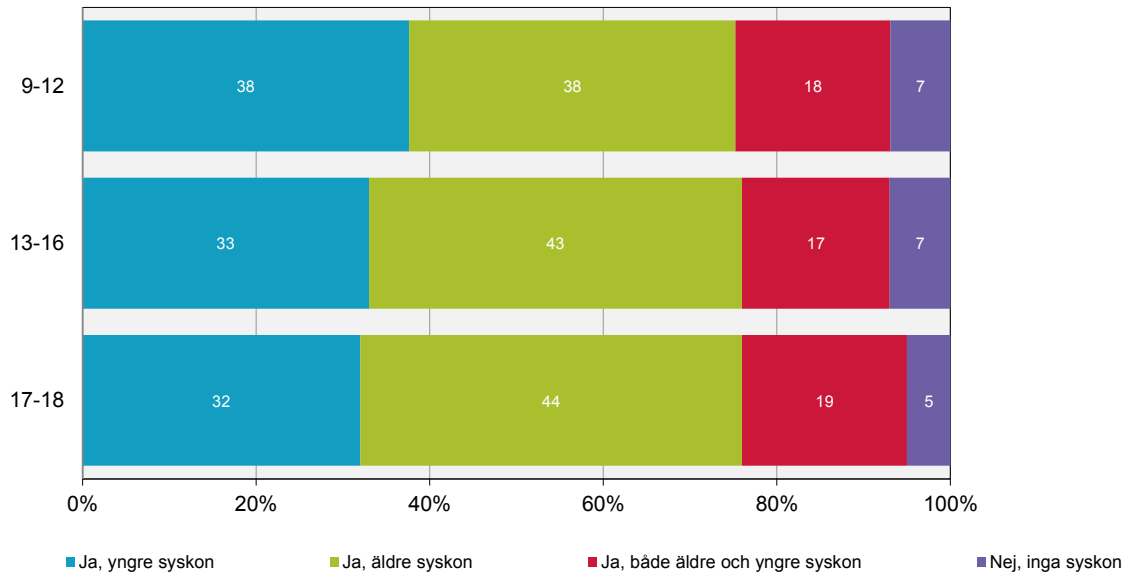
2. Hur mycket fyller barnet i år? (%)

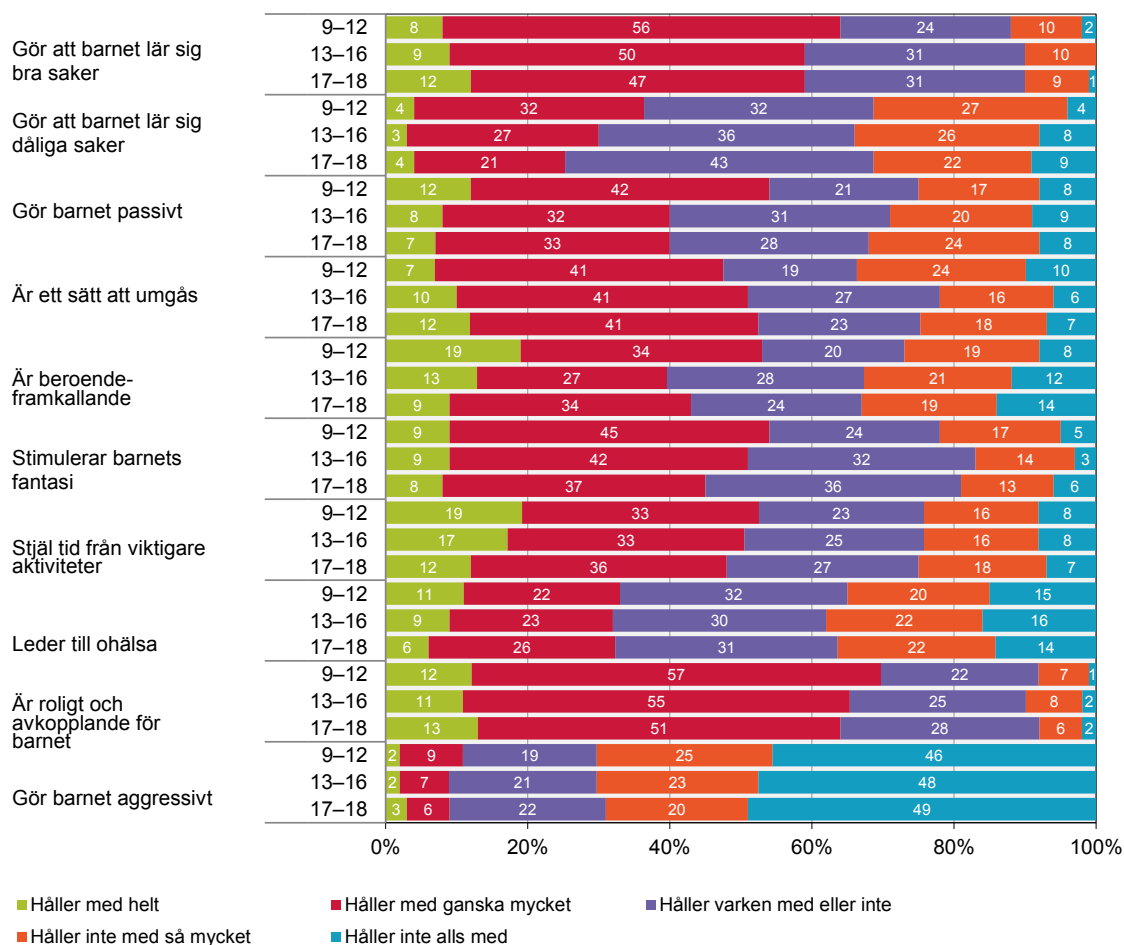
Diagrammet visar att åldersfördelningen är mycket jämn.

3. Har barnet syskon? (%)

Diagrammet visar att de allra flesta har syskon. För det flesta frågor framträder inga skillnader mellan föräldrar med barn med yngre syskon, äldre syskon eller utan syskon. I det följande nämns endast syskonvariabeln i de fall då den visat sig påverka resultaten. I de fall barnens syskonförhållande inte nämns, beror det på att det inte syns några skillnader mellan barn med olika syskonstatus.

4. Här följer några påståenden om tv och film. Markera med kryss hur du ställer dig till följande påståenden när det gäller ditt barn. (%)

Diagrammet visar att föräldrar har en övervägande positiv inställning till tv/film och åldersgrupperna har likartade svarsmönster. Det påstående man främst håller med om är att tv/film är roligt och avkopplande för barnet. Man anser också att barnet lär sig bra saker. Få anser att tv/film gör barnet aggressivt. Relativt få håller med om påståendet att tv/film leder till ohälsa. Samtidigt finns det stöd för påståendet att det är beroendeframkallande, att det stjäl tid från viktigare aktiviteter och att det gör barnet passivt. Svarsmönstret visar att föräldrar till barn i gruppen 9-12 år i högre utsträckning håller med om både positiva och negativa påståenden om tv/film jämfört med föräldrar i de övriga åldersgrupperna.

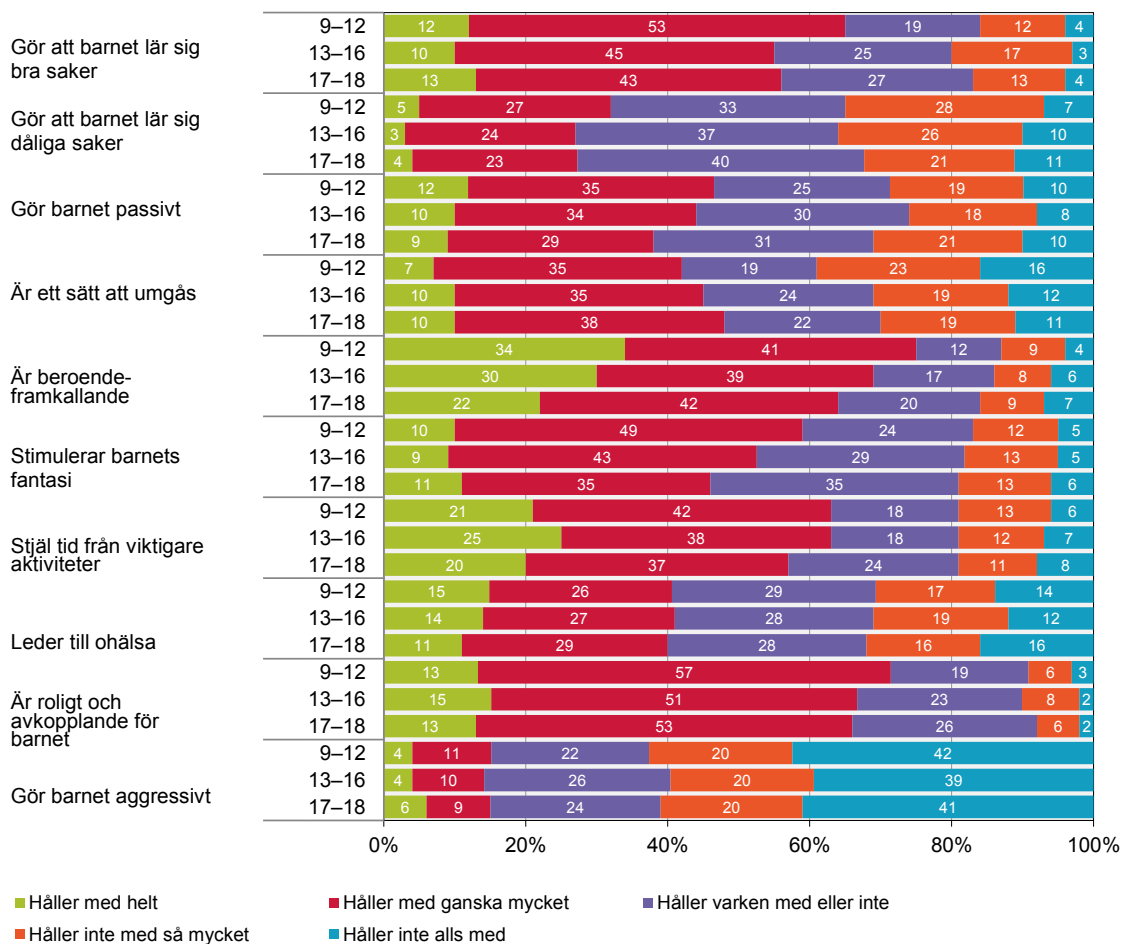
Ser man till barnets kön föreligger några noterbara skillnader. Föräldrar till flickor anser i något högre grad (49 %) än föräldrar till pojkar (44 %) att tv/film gör barnet passivt, liknande tendenser återfinns i påståendet om att tv/film är beroende-

framkallande – 51 % av föräldrarna till flickor håller med om det påståendet helt eller ganska mycket, jämfört med 42 % av föräldrarna till pojkar. En möjlig förklaring till denna könsskillnad kan vara att flickor ser på tv/film i högre utsträckning än vad pojkar gör, se *Ungar & medier 2015*. Liknande, om än svagare, samband återfinns i påståenden om att tv/film leder till ohälsa och att det stjälar tid från viktigare aktiviteter. Vidare är det något fler föräldrar till pojkar som håller med om påståendet att tv/film gör barnet aggressivt.

Sett till föräldrarnas ålder tenderar yngre föräldrar att i högre utsträckning hålla med om negativa påståenden som rör barns tv/film-tittande. För påståendena att tv/film är beroendeframkallande och att det "gör att barnet lär sig dåliga saker", är det 17 procentenheter fler föräldrar yngre än 40 som håller med jämfört med föräldrar 50 år och äldre.

Vid en jämförelse med resultaten från 2012/13 framträder endast mycket små förändringar, svarsmonstret visar att andelen tv/film-kritiska föräldrar har ökat något. Påståendet "stjälar tid från viktigare aktiviteter" är en omformulerad variant av föregående rapporters påstående "är slöseri med tid", och går därför inte att jämföra.

5. Här följer några påståenden om datorspel/tv-spel/spel på surfplatta. Markera med kryss hur du ställer dig till följande påståenden när det gäller ditt barn. (%)

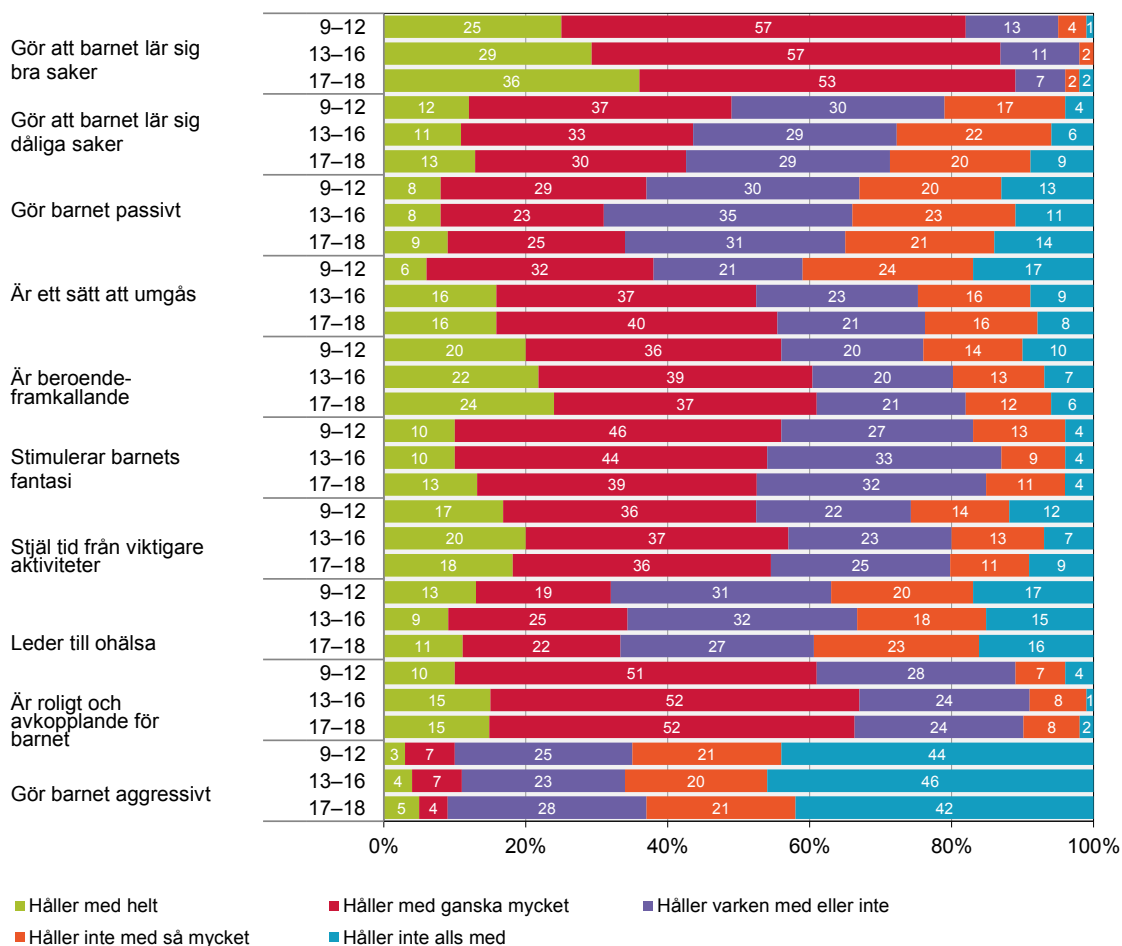
Resultatet visar att det finns ett starkt stöd för påståendet att datorspel/tv-spel är beroendeframkallande. Bland föräldrar till 9–12 anser hela 75 % detta ("håller med helt" + "håller med ganska mycket"). Spel är den medieaktivitet som störst andel föräldrar anser är beroendeframkallande. Samtidigt finns det ett starkt stöd för påståendet att datorspel/tv-spel är roligt och avkopplande för barnet. Det är få som tycker att spelen gör barnet aggressivt. Svarsmönstret är likartat mellan åldersgrupperna – med vissa avvikelser som dock är svåra att generalisera till tendenser. Man kan dock skönja att ju äldre barnen är, desto svagare stöd får både de positiva och de negativa påståendena, undantaget är påståendet "är ett sätt att umgås", detta påstående får starkast stöd i gruppen 17–18 år.

Jämfört med resultaten från 2012/13, så uppvisar svarsmönstren liknande tendenser, det finns dock några skillnader. I undersökningen från 2012/13 tenderade

föräldrar till äldre barn i högre utsträckning hålla med om negativa påståenden jämfört med föräldrar till yngre barn, denna tendens återfinns inte i föreliggande rapport.

Yngre föräldrar anser också i högre grad än äldre att datorspel/tv-spel stimulerar barnens fantasi. Detta kan möjligen förklaras med att yngre barn i högre utsträckning spelar spel med uttalat pedagogiska ambitioner än vad äldre barn gör. En annan förklaring kan vara att yngre föräldrar i högre utsträckning själva spelar eller har spelat datorspel och därför är mer benägna att hålla med om denna aspekt än vad äldre föräldrar är (se även *Småungar & medier 2015*). Samtidigt är det också de yngsta föräldrarna (föräldrar under 40 år) som i högst utsträckning tycker att barn passiviseras av spelande (46 %), att det leder till ohälsa (47 %) och att det gör barnet aggressivt (22 %). Motsvarande siffror för föräldrar över 50 år är "gör barnet passivt": 37 %, "leder till ohälsa": 34 % samt "gör barnet aggressivt": 12 %.

6. Här följer några påståenden om internet. Markera med kryss hur du ställer dig till följande påståenden när det gäller ditt barn. (%)

Diagrammet visar att de flesta föräldrar tycker att internet gör att barnet lär sig bra saker och att det är roligt och avkopplande för barnet. Samtidigt finns det stöd för påståendet att det är beroendeframkallande, dock inte i samma utsträckning som datorspel/tv-spel. Föräldrar tycker inte, i någon större utsträckning, att barnet blir aggressivt av internet. Svaramönstret visar att det är tämligen små skillnader mellan föräldrarna till barn i de olika åldersgrupperna.

Jämfört med resultaten från 2012/13 är skillnaderna marginella, dock har andelen föräldrar som anser att internet är beroendeframkallande ökat med cirka 10 procentenheter.

Ser man till föräldrarnas ålder märks att de äldre föräldrarna generellt är mer positiva till barnens internetanvändning än de yngre. Bland de yngsta föräldrarna håller

17 % med om påståendet att barnet blir aggressivt av internetanvändning, hos föräldrar 40–49 och 50 år och äldre är motsvarande andel 9 %.

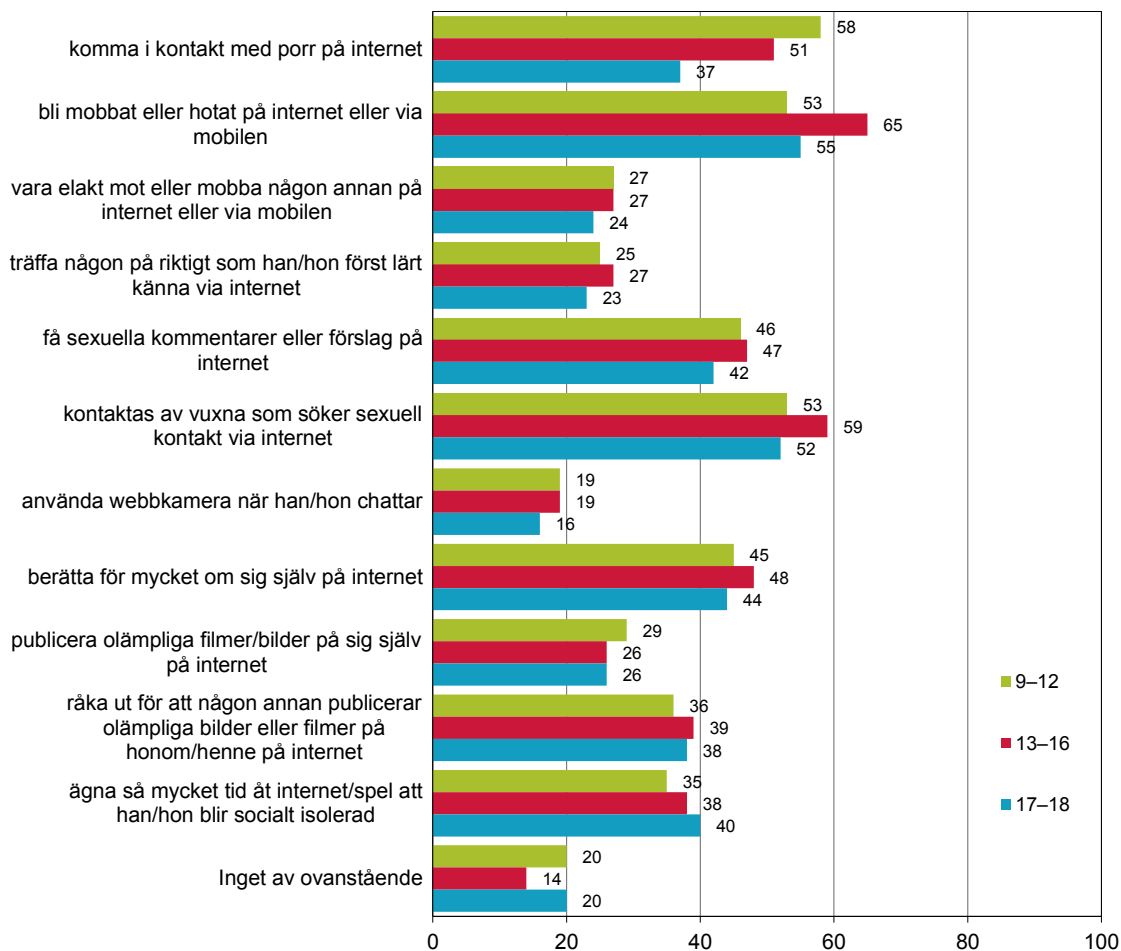
Ser man till föräldrarnas kön för frågorna 4–6 ser man att det är i stort sett marginella skillnader avseende attityder till medieinnehåll. Det finns en tendens till att män har en något mer positiv attityd till medierna jämfört med kvinnorna. Detta förhållande gäller även inom varje föräldraåldersgrupp. Således är förälderns kön en starkare påverkansfaktor än förälderns ålder. Sett till de tre olika medieformerna är könsskillnaderna störst avseende föräldrarnas attityder till barns internetanvändning.

Föräldrar till barn utan syskon anger i betydligt högre grad än föräldrar till barn med syskon att tv och datorspel är sätt att umgås. Detta kan återspegla ett behov (från föräldrarnas sida) att titta och spela tillsammans med sina barn, det kan också handla om att föräldrar till ett barn har mer resurser i form av tid jämfört med föräldrar till flera barn. Vad gäller internet är skillnaderna marginella mellan de olika syskongrupperna.

Sammantaget kan man konstatera att föräldrarna generellt är mest negativt inställda till datorspel/tv-spel. Attityderna till barnens användning av internet och tv/film är likartade, med vissa skillnader. Medan föräldrarna anser att tv/film är mer passiviserande än internet, tycker de också att internet lär barnen både mer bra saker och dåliga saker än tv/film. Internet anses också mer beroendeframkallande än tv/film, detta är mest påtagligt i åldersgrupperna 13–16 och 17–18.

7. Har du någon gång oroat dig för att barnet ska...? (%)

Kryssa för de påståenden du känt oro för. Du kan kryssa för flera svar.

Diagrammet visar att det är relativt vanligt att oro sig för det som nämns ovan. Vanligast är oro för att barnet ska mobbas eller hotas på internet eller via mobilen, följt av oro för att barnet ska kontaktas av vuxna som söker sexuell kontakt via internet. Det minst vanliga svaret är "inget av ovanstående", samt oro för att barnet ska använda webbkamera vid chatt. Det är svårt att se tydliga tendenser för de olika åldersgrupperna, i vissa avseenden ökar oron med barnets ålder (risken för att barnet ska bli socialt isolerat) och i andra minskar den (komma i kontakt med porr). Eftersom sannolikheten att barnet ska komma i kontakt med porr ökar när de kommer upp i tonåren, tycks svaren peka mot att i takt med att barnen blir äldre är man som förälder mindre bekymrad över möjligheten att barnet ska komma i kontakt med porr. Det vill säga att man förstår att det kan hända, men anser att det spelar mindre roll. För flera av påståendena är oron relativt konstant oavsett barnets ålder.

Jämfört med 2012/13 är svarsmönstren likartade, oron för att barnet ska mobbas eller hotas på internet eller via mobilen har ökat något och oron för att barnet ska berätta för mycket om sig själv på internet har minskat något.

Ser man till föräldrarnas ålder är föräldrar som är yngre än 40 år den grupp som oroar sig mest över flest alternativ. Ser man till föräldrarnas kön visar det sig att kvinnor generellt oroar sig betydligt mer än män för saker deras barn kan råka ut för på internet. På samtliga frågor och i samtliga åldersintervall ligger kvinnorna upp till 14 procentenheter högre än männen. Enda undantagen finns i föräldragruppen till barn 13–16 år, där är männen mer oroade för att barnet ska ”använda webbkamera när han/hon chattar” (4 procentenheter fler män än kvinnor), ”berätta för mycket om sig själv på internet” (11 procentenheter fler män än kvinnor), samt ”publicera olämpliga bilder eller filmer” (3 procentenheter fler män än kvinnor).

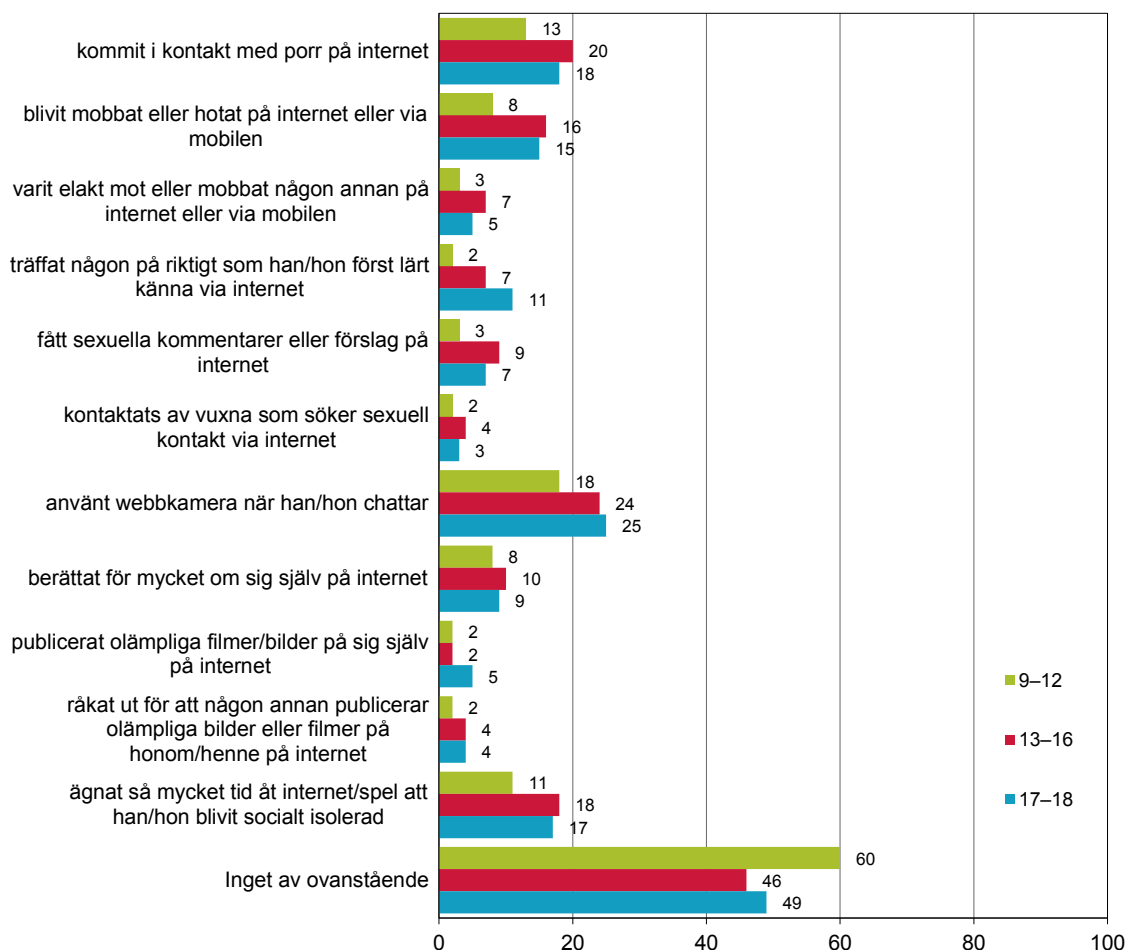
Ser man till barnets kön visar det sig att föräldrar till flickor i högre utsträckning än föräldrar till pojkar oroar sig för att barnet ska råka illa ut på internet. Skillnaderna är störst avseende händelser med sexuell koppling (här är skillnaderna upp till 26 procentenheter). Det enda området där föräldrar till pojkar oroar sig betydligt mer än föräldrar till flickor gäller datorspelning och påståendet ”ägna så mycket tid åt internet/spel att barnet blir socialt isolerat”, störst är skillnaden i barngruppen 13–16 år: pojkar 48 %, flickor 27 %.

Skillnaderna mellan föräldrar till pojkar respektive flickor är störst vad gäller oron att barnet ska ”få sexuella kommentarer eller förslag på internet”: pojkar 34 %, flickor 57 % (barn 13–16 år), pojkar 28 %, flickor 53 % (barn 17–18 år) och ”kontakts av vuxna som söker sexuell kontakt via internet”: pojkar 47 %, flickor 68 % (barn 13–16 år), pojkar 37 %, flickor 62 % (barn 17–18 år).

Föräldrar till barn med både yngre och äldre syskon oroar sig generellt i något högre grad (dvs. andelen är något större) än övriga grupper. Föräldrar till barn utan syskon oroar sig generellt i något mindre grad jämfört med övriga grupper.

8. Har det någon gång hänt att ditt barn har...? (%)

Kryssa för det som inträffat. Du kan kryssa för flera svar.

Diagrammet visar att oron föräldrar känner inför sina barns medieanvändande inte motsvaras av andelen föräldrar som uppger att något av påståendena faktiskt inträffat. Det överlägset vanligaste svaret är "inget av ovanstående". Dock uppger 16 % (13–16) respektive 15 % (17–18) att deras barn har blivit mobbat eller hotat på internet eller via mobilen. Andelen föräldrar som uppger att deras barn blivit mobbat eller hotat korresponderar också med barnens egna uppgifter: sammantaget uppger 14 % av 13–16-åringarna och 15 % av 17–18-åringarna att de blivit mobbade eller hotade via internet eller mobilen (se även *Ungar & medier 2015*). Vidare uppger 18 % av föräldrarna till 13–16 respektive 17 % av föräldrarna till 17–18 att deras barn ägnat så mycket tid åt internet/spel att hen blivit socialt isolerad.

Jämfört med 2012/13 är svarsmönstret i stort sett det samma, med några mindre variationer i enskilda åldersgrupper.

Ser man till föräldrarnas ålder märks endast marginella skillnader, likaså avseen-

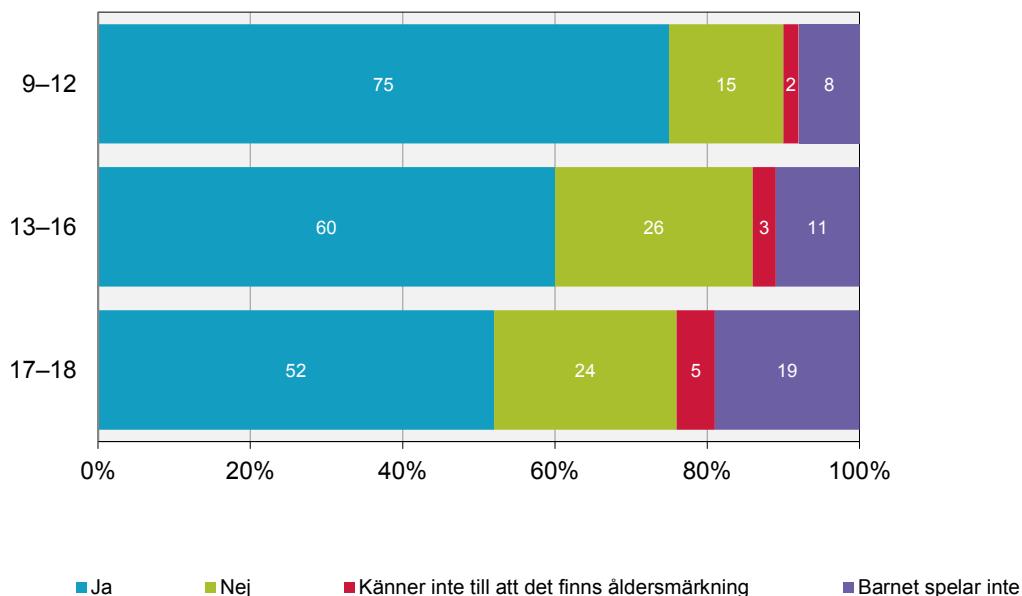
de föräldrarnas kön – dock anger (generellt) en något högre andel kvinnor än män att deras barn råkat ut för något av ovanstående.

Ser man till barnets kön visar det sig att föräldrar till flickor i något högre grad än föräldrar till pojkar uppger att barnet blivit mobbat eller hotat, vilket understöds av de ungas egna uppgifter (se *Ungar & medier 2015*). Bland 13–16 uppger 19 % av föräldrarna till flickor, respektive 12 % av föräldrarna till pojkar, att deras barn råkat ut för mobbing/hot via mobilen/internet, i gruppen 17–18 är motsvarande andel 20 % (flickor) respektive 9 % (pojkar). I gruppen 9–12 finns inga skillnader mellan föräldrar till flickor respektive pojkar.

Skillnader uppträder också i de båda äldre åldersgrupperna när det gäller om barnet fått sexuella kommentarer eller kontaktats av vuxna som söker sexuell kontakt. Föräldrar till flickor uppger i högre grad än föräldrar till pojkar att detta inträffat: "Fått sexuella kommentarer eller förslag på internet", 13–16: flickor 12 %, pojkar 4 %; 17–18: flickor 10 %, pojkar 3 %; "Kontaktas av vuxna som söker sexuell kontakt via internet", 13–16: flickor 6 %, pojkar 1 %; 17–18: flickor 4 %, pojkar 2 %.

Föräldrar till pojkar uppger i högre grad än föräldrar till flickor att barnet har ägnat så mycket tid åt internet/spel att de blivit socialt isolerade. Skillnaden är störst bland 13–16: pojkar 21 %, flickor 15 %.

9. Bryr du dig om åldersmärkningen på datorspel/tv-spel (t.ex. 3, 7, 12, 16, 18 år)? (%)

Diagrammet visar att det är föräldrar till 9–12 som bryr sig mest om åldersmärkningen, när barnen blir äldre minskar andelen föräldrar som bryr sig om märkningen. Det skulle kunna vara kopplat till att andelen som uppger att barnet inte spelar ökar med barnets ålder. För 9–12 är det endast 8 % som uppger att barnet inte spelar, jämfört med 11 % bland 13–16. En kontrollanalys där endast de barn som faktiskt spelar inkluderats uppvisar dock samma tendens.

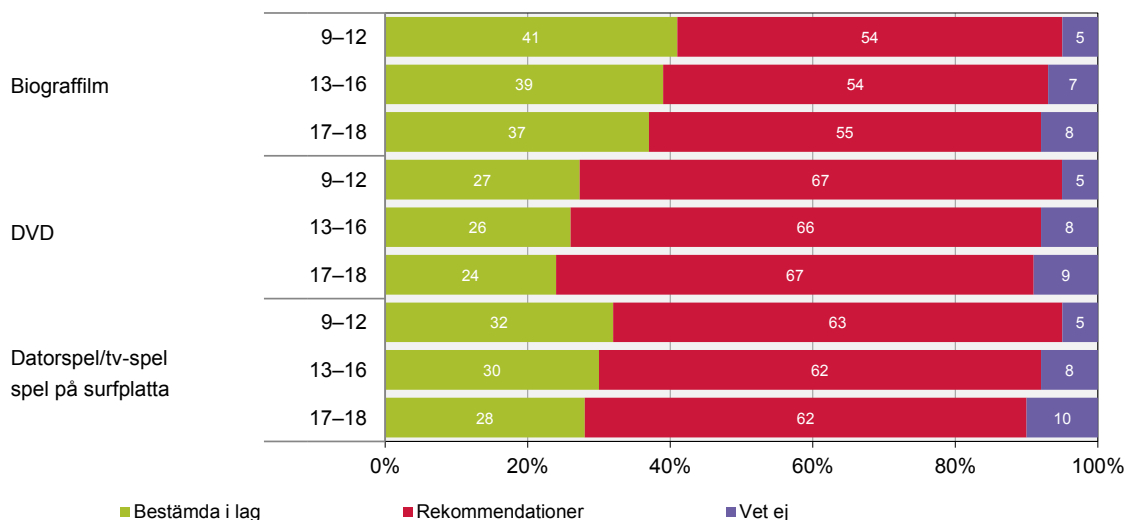
Jämfört med 2012/13 har inte svarsmönstret förändrats nämnvärt, det finns en noterbar ökning på 5 procentenheter i föräldragruppen 13–16 av de som anger att de bryr sig om åldersmärkningen.

Sett till föräldrarnas ålder syns att de yngsta föräldrarna bryr sig mest om åldersmärkning på datorspel, något som avtar med stigande ålder (under 39 år: 75 %, 40–49 år: 66 %, 50 + år: 56 %).

Ser man till föräldrarnas kön ser man att kvinnor bryr sig i högre grad än män om åldersmärkningen på spel (69 % kvinnor respektive 60 % män).

Det är också betydligt vanligare att föräldrar till barn med yngre syskon bryr sig om åldersmärkningen (71 %) än föräldrar till barn med äldre syskon (60 %). En möjlig förklaring till skillnaden kan vara att man också har det aktuella barnets yngre syskon i åtanke vid införskaffandet av spel och därför i högre grad bryr sig om åldersmärkningen på spelen.

**10. I Sverige är åldersgränser för biografilm bestämda i lag, medan åldersmärknin-
ningen på dvd och datorspel/tv-spel/spel på surfplatta
endast är rekommendationer till användarna. Hur tycker du att
åldersmärknin-
gen på olika medier bör vara? (%)**

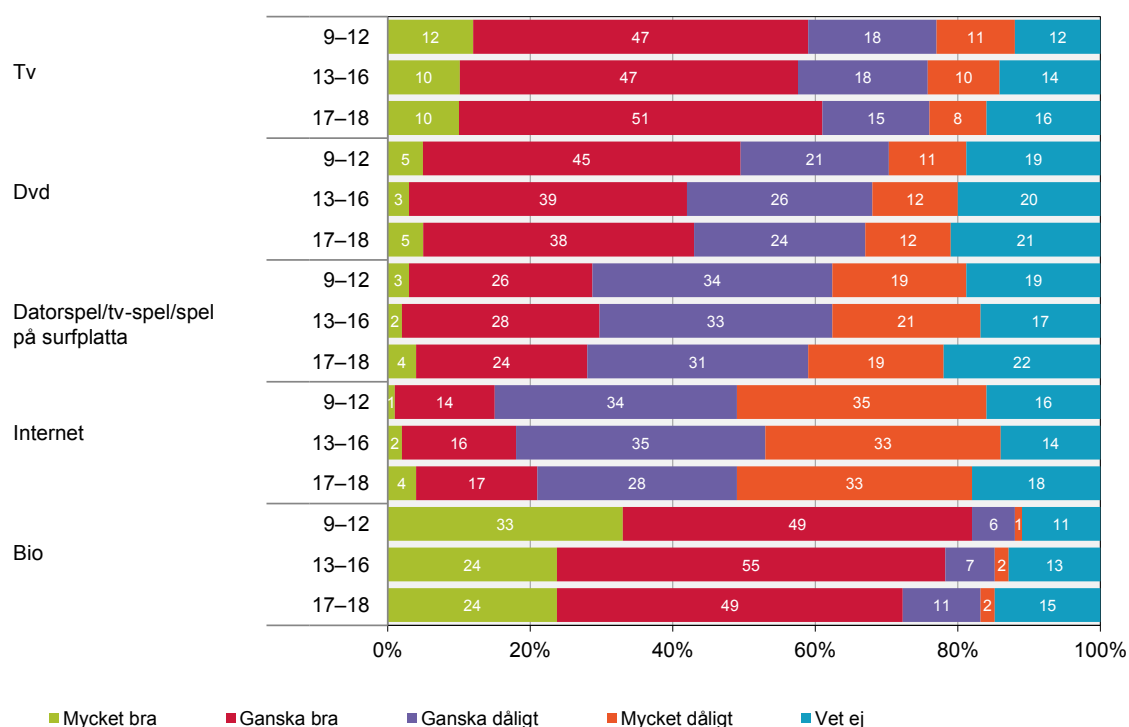
Diagrammet visar att en majoritet anser att åldersgränser endast ska vara rekommendationer, detta gäller för samtliga ovannämnda medieformer. Det finns ett större stöd för lagstadgade åldersgränser för biografilm (39 %) än för lagstadgade åldersgränser för dvd och datorspel/tv-spel/spel på surfplatta. Jämfört med resultaten från 2012/13 har stödet för lagstadgade åldersgränser gällande biografilm ökat med 10 procentenheter. Till skillnad från 2012/13 innehåller frågan i denna datainsamling fakta om hur åldersgränser sätts idag.

Yngre föräldrar (under 40 år) är mer positiva till åldersgränser bestämda i lag och kvinnor är mer positiva till åldersgränser bestämda i lag än vad män är, detta gäller för alla medier och alla barnåldersgrupper.

Ser man till barnets kön visar det sig att föräldrar till flickor i något högre grad än föräldrar till pojkar anser att åldersgränser bör vara lagstadgade.

Föräldrar med fler än ett barn är överlag mer positivt inställda till lagstadgade åldersgränser, avseende biografilm är skillnaderna så pass stora som 14 procentenheter mellan föräldrar till ett barn respektive föräldrar med fler än ett barn.

11. Hur tycker du att samhällets skydd av barn och unga fungerar när de använder följande medieformer? (%)

Diagrammet visar att biografilm är den medieform där man anser att samhällets skydd fungerar bäst. Sämst anser man att samhällets skydd fungerar när det gäller internet. Biografilm är i dagsläget den enda medieform som omfattas av lagstadgade åldersgränser. Av fråga 10 framgick att man helst såg att åldersgränserna också på biograf endast skulle vara rekommendationer, medan resultatet på ovanstående fråga pekar i motsatt riktning. Möjligen kan man tolka detta som att föräldrarna anser att det är föräldrar snarare än samhället som ska skydda barn när det gäller medier. Detta undersöks närmare i nästa fråga.

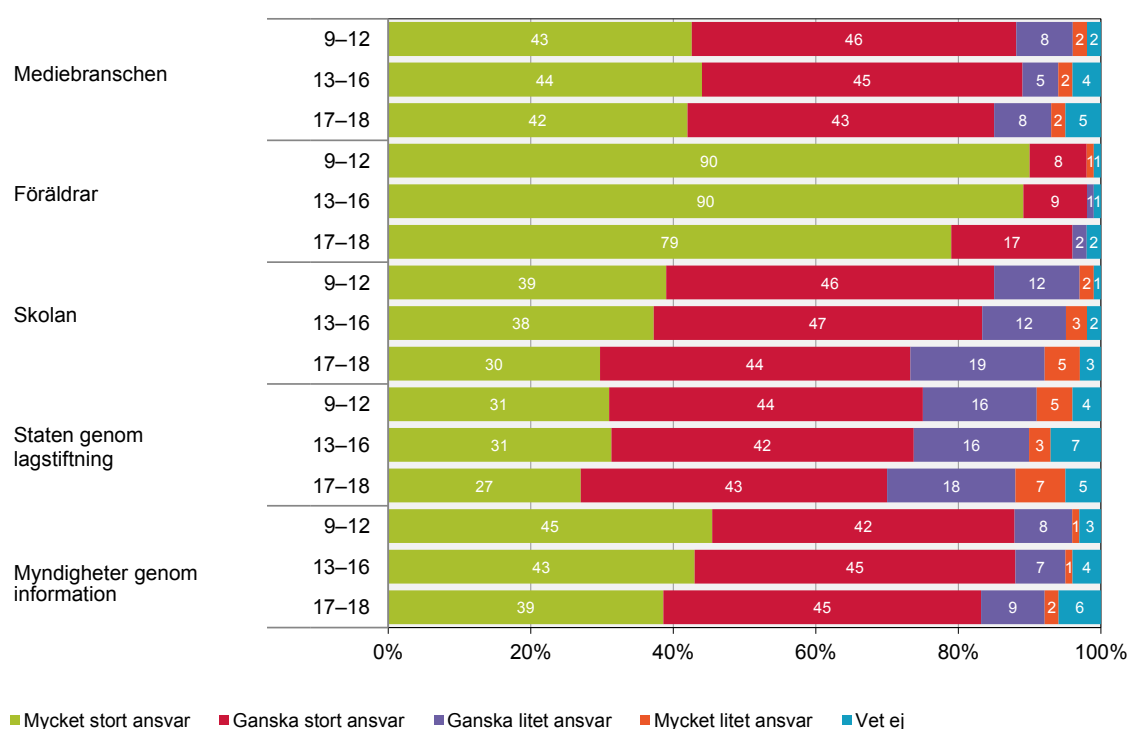
Jämfört med 2012/13 syns endast mycket små skillnader i svarsmönstret. Den generella tendensen är att andelen föräldrar som anser att samhällets skydd fungerar "mycket bra" eller "ganska bra" minskar jämfört med tidigare mätningar. Detta gäller dock inte synen på samhällets skydd gällande biografilm, här är resultatet oförändrat. Andelen som anser att samhällets skydd avseende biografilm är "mycket bra" har dessutom ökat med mellan 4 och 9 procentenheter.

Avseende föräldrarnas ålder framträder endast marginella skillnader, det finns inte heller något tydligt mönster i skillnaderna.

Ser man till föräldrarnas kön visar det sig att kvinnor är något mindre nöjda med samhällets skydd av barn och unga än vad män är (tv är dock ett undantag, här är kvinnor mer nöjda än män).

Huruvida barnet har syskon eller inte, eller om barnet har äldre eller yngre syskon tycks inte påverka svarsmönstren i någon större utstäckning, i de små skillnaderna framträder det inte heller något tydligt svarsmönster.

12. När det gäller skydd av barn och unga när de använder medier, hur stort ansvar anser du att nedanstående aktörer ska ha? (%)

Diagrammet visar att en kraftig majoritet anser att föräldrar ska ha mycket stort ansvar. Andelen som anser detta minskar dock något ju äldre barnen blir, vilket är svårt att dra några slutsatser av.

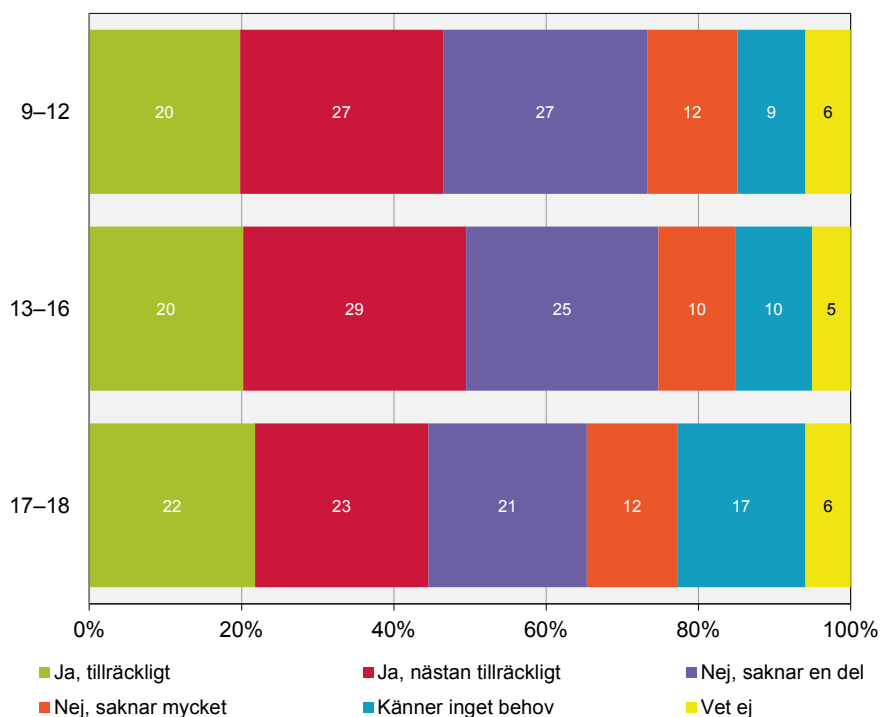
Vid en jämförelse med resultaten från 2012/13 påvisas ett identiskt svarsmönster. Således framträder en tydlig kontinuitet i synen på vilket ansvar olika aktörer har för skyddet av barn och unga.

Ser man till föräldrarnas ålder så vill äldre föräldrar i högre utsträckning än yngre

att mediebranscherna ska ha ansvar för att skydda barn och unga. Förhållandet är det omvända när det gäller åsikter om skolans ansvar: en större andel yngre föräldrar tycker att skolan ska ta ansvar. Yngre föräldrar vill också, i något högre grad än äldre, att skyddet ska tillgodoses genom lagstiftning. I övrigt föreligger inga påtagliga ålderskillnader.

Män och kvinnor är i stort sett överens om i vilken utsträckning föräldrar och andra vuxna ska ha det största ansvaret att skydda barn och unga. Kvinnor anser däremot att ansvaret hos samtliga de övriga aktörerna är större än vad männen gör. I synen på lagstiftning är skillnaden hela 18 procentenheter.

13. Får du den information och vägledning som du behöver när det gäller barns och ungas medieanvändning? (%)

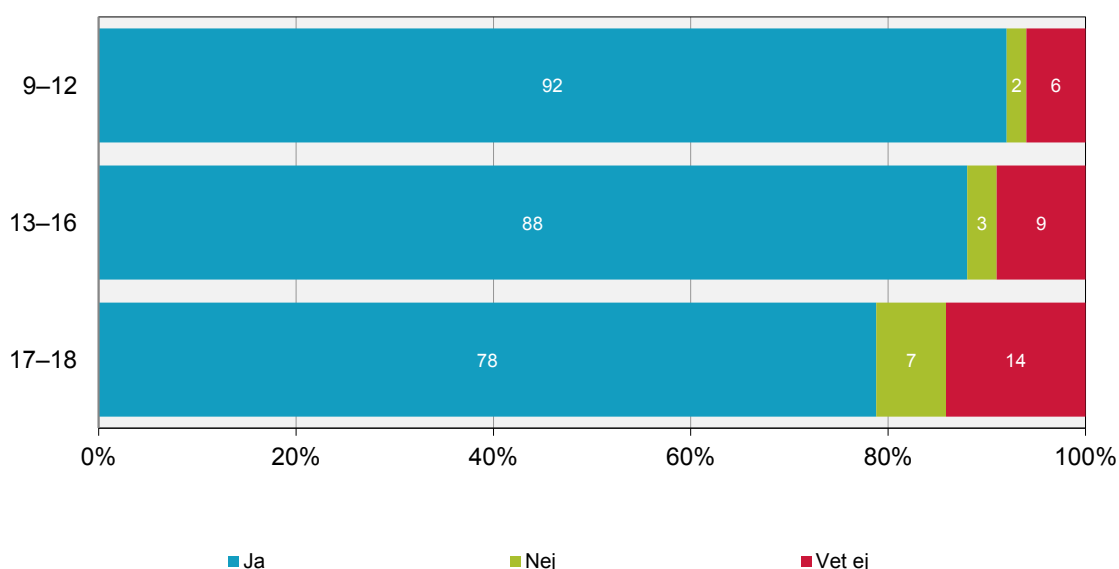
Diagrammet visar att nästan hälften av föräldrarna till 9-12 och 13-16 anser att de får tillräckligt eller nästan tillräckligt med sådan information och vägledning. Vad gäller 17-18 är det 45 % som svarar detta, i denna åldersgrupp är det samtidigt 17 % som inte känner något behov av sådan information eller vägledning.

Jämfört med 2012/13 har andelen föräldrar till 9-12 som saknar mycket eller en del information och vägledning ökat från 26 % (2012/13) till 39 % (2014). Ökningen

märks även bland föräldrar till 13–16 och 17–18, här är ökningen dock mer begränsad – 3 procentenheter bland 13–16 respektive 7 procentenheter bland 17–18.

Ser man till föräldrarnas ålder syns det att den äldsta föräldragruppen upplever minst behov av information och vägledning om barns och ungas medieanvändning. Vårdnadshavare med endast ett barn anser i något mindre utsträckning att de får tillräcklig eller nästan tillräckligt med information och vägledning jämfört med föräldrar i familjer med fler än ett barn. I övrigt framträder inga tydliga skillnader. Det finns inte heller någon påvisbar skillnad mellan män och kvinnor i denna fråga.

14. Finns det innehåll i tv, film, datorspel/tv-spel eller på internet som du tycker är skadligt för barn? (%)

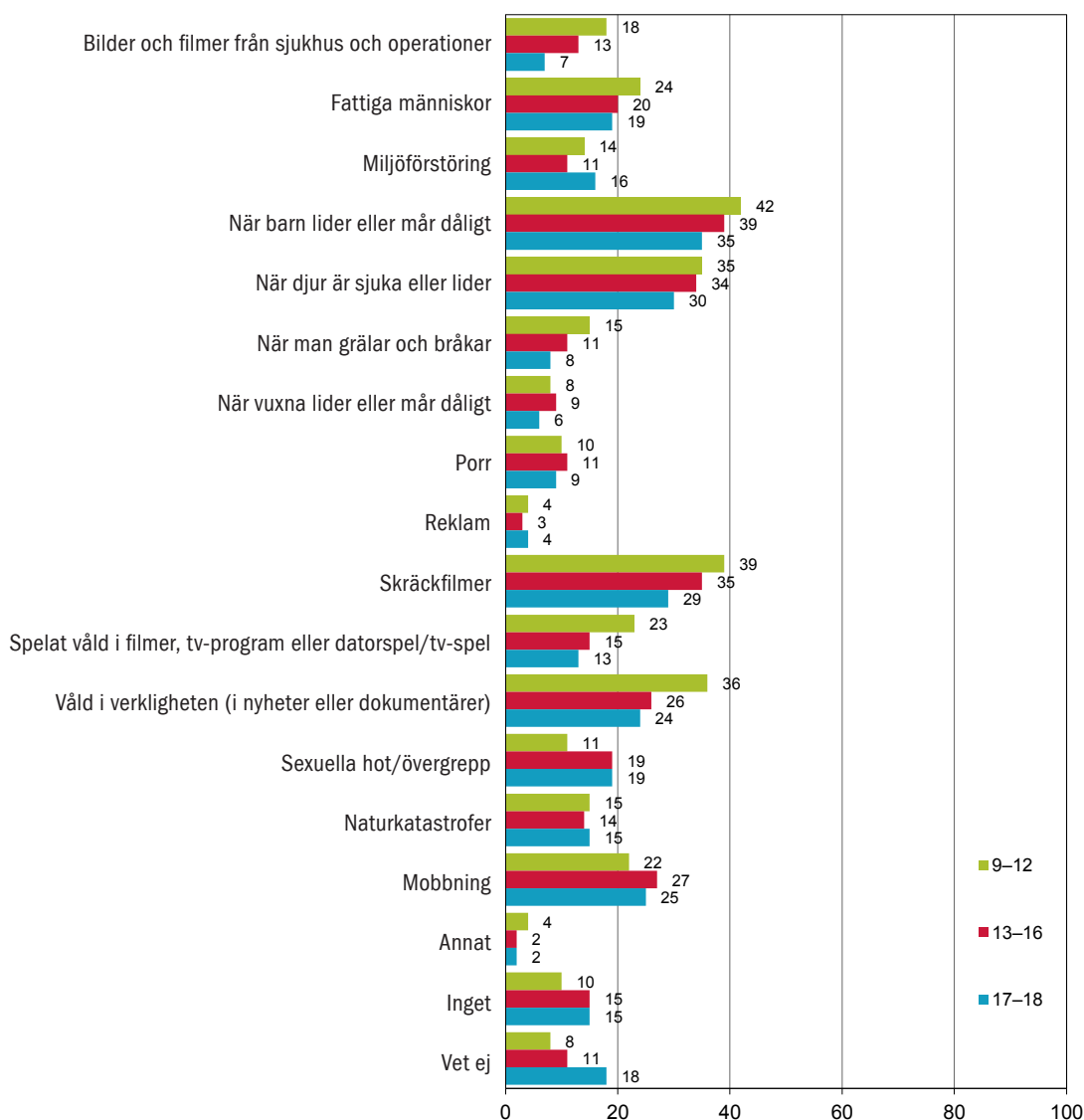
Diagrammet visar att en stor majoritet anser att det finns skadligt medieinnehåll. Andelen vårdnadshavare som anser att det finns skadligt medieinnehåll minskar ju äldre barnet blir, dock är det fortfarande en stor majoritet föräldrar till 17–18 som anser att det finns skadligt medieinnehåll.

Jämfört med undersökningen från 2012/13 har andelen föräldrar som anser att det finns skadligt medieinnehåll ökat med 11–21 procentenheter.

Det finns inga skillnader mellan män och kvinnor i denna fråga. Yngre föräldrar anser i något högre utsträckning än äldre att det finns medieinnehåll som är skadligt för barn.

15. Finns det något innehåll i tv, film, datorspel/tv-spel eller på internet som du har märkt att ditt barn blivit skrämt, ledset eller deppigt av att se? (%)

Välj högst fem alternativ.

Diagrammet visar att det framförallt är "när barn lider eller mår dåligt" och "skräckfilmer" som barn blivit skrämda, ledsna eller deppiga av. Även "våld i verkligheten" och "när djur är sjuka eller lider" är två innehållstyper som föräldrarna i relativt hög grad har angett. Yngre barn har i högre utsträckning blivit skrämda, ledsna eller deppiga, jämfört med äldre barn, kategorierna "sexuella hot/övergrepp" och "mobbing" undantaget.

Jämfört med 2012/13 är enkätfrågan något omformulerad. I tidigare undersökningar handlade frågan om huruvida barnet "mått dåligt" av att se något av ovanstående medieinnehåll, i föreliggande rapport är frågan konkretiserad i huruvida barnet blivit skrämt, ledset eller deppigt av medieinnehållet. Detta beaktat, görs här några jämförande iakttagelser med resultaten från 2012/13. Överlag är svarsmönstren mycket likartade. Andelen barn som blivit "skrämda, ledsna eller deppiga" av att se "fattiga människor" har ökat för alla åldersgrupper (ökningen är mellan 3 till 8 procentenheter). Andelen barn som blivit skrämt, ledset eller deppigt av att se "när man grälar och bråkar", "porr", "sexuella hot/övergrepp" och "mobbing" har minskat sett till alla åldersgrupper. I övrigt är det mycket små och inte följdriktiga förändringar sett till åldersgrupperna.

15 b. Andelar skräm, ledsen eller deppig av olika typer av medieinnehåll 2012/13 och 2014. (%)

	9-12 år		13-16 år		17-18 år	
	2012/13	2014	2012/13	2014	2012/13	2014
Skräckfilmer	45 %	39 %	25 %	35 %	30 %	29 %
Fattiga människor	16 %	24 %	14 %	20 %	16 %	19 %
Sexuella hot/övergrepp	25 %	11 %	33 %	19 %	29 %	19 %
Porr	20 %	10 %	21 %	11 %	15 %	9 %

Kvinnor anger i något högre utsträckning än män att barnen blivit skrämda, ledsna eller deppiga av något de sett. Skillnaderna är dock tämligen små, dock finns det stora skillnader avseende "fattiga människor" (en skillnad på 10 procentenheter), "när barn lider eller mår dåligt" (en skillnad på 7 procentenheter) och "naturkatastrofer" (en skillnad på 8 procentenheter).

Det finns inget tydligt mönster i hur syskon påverkar resultatet.

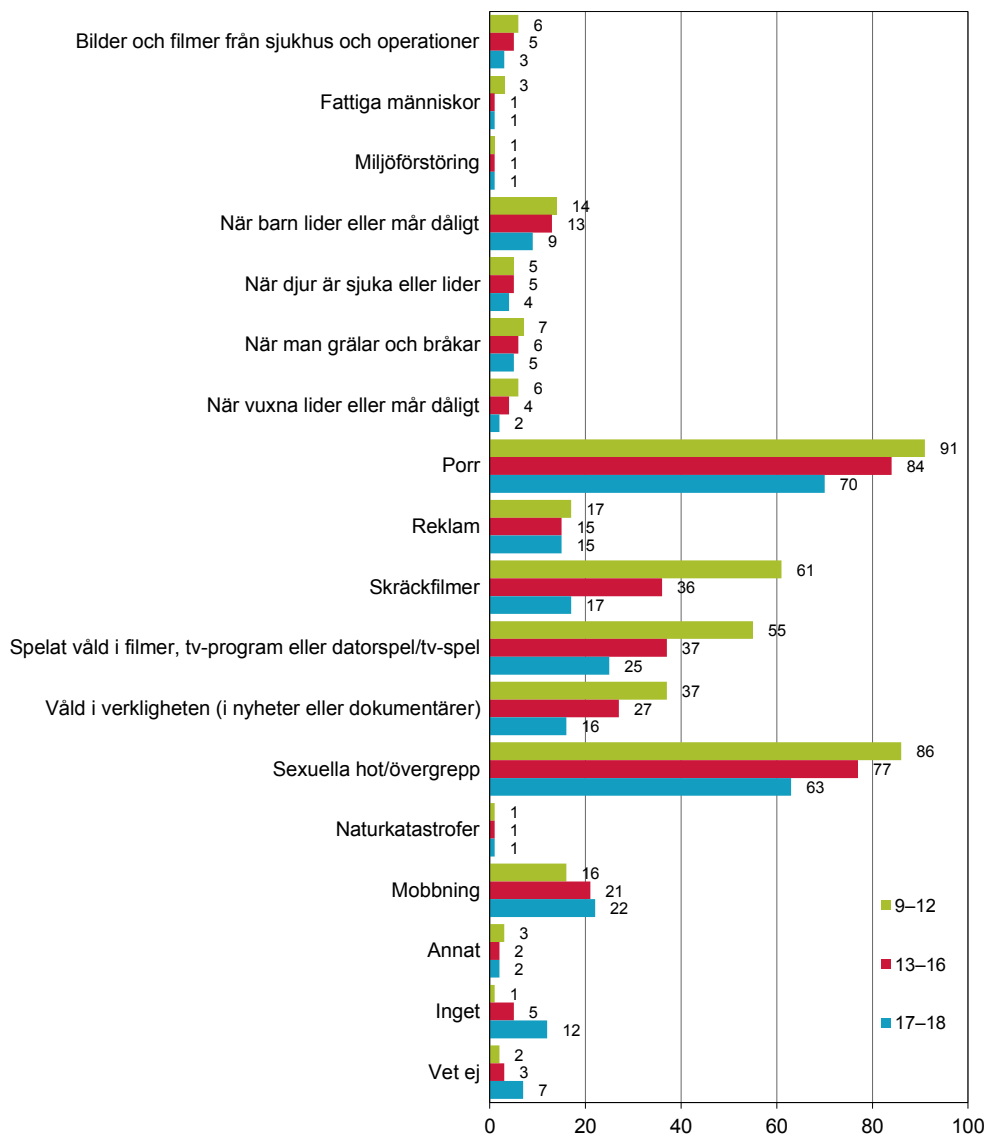
Ser man till barnets kön visar det sig att föräldrar till flickor i högre grad än föräldrar till pojkar uppger att barnet blivit skrämt, ledset eller deppigt av det som exemplifierats ovan. Det gäller de flesta beskrivna medieinnehåll. De enda undantagen är kategorierna "spelat våld..." och "skräckfilmer", i dessa kategorier anger en något högre andel föräldrar till pojkar än till flickor att deras barn blivit skrämt,

ledset eller deppigt, samt "när vuxna lider eller mår dåligt", i denna kategori är andelen föräldrar till flickor (som svarat ja) lika stor som andelen föräldrar till pojkar.

I *Ungar & medier 2015* har barn och unga själva fått ta ställning till huruvida de blivit rädda, ledsna eller deppiga av olika typer av medieinnehåll (se *Ungar & medier 2015*). Det framträder några intressanta skillnader mellan barnens och föräldrarnas uppfattning om vad barnen reagerat negativt på. Föräldrarna anger i betydligt högre utsträckning att barnen reagerat på fiktiva medieinnehåll: skräckfilmer, spelat våld samt porr. Barnen menar istället i betydligt högre utsträckning än föräldrarna att de blivit rädda, ledsna eller deppiga av medieinnehåll med dokumentära kopplingar. Störst är skillnaderna avseende fattiga människor, när barn lider eller mår dåligt, sjuka eller lidande djur, miljöförstöring och naturkatastrofer. Även mobbning anges av barn i mycket högre utsträckning än av vårdnadshavare. Uppenbarligen har barn och föräldrar olika uppfattningar om vad barnen blir rädda, ledsna eller deppiga av att se.

16. Finns det något innehåll i tv, film, datorspel/tv-spel eller på internet som du inte vill att ditt barn ska komma i kontakt med? (%)

Välj högst fem alternativ.

Diagrammet visar att det föräldrarna främst inte vill att barnet ska komma i kontakt med är porr och skildringar av sexuella hot/övergrepp. För föräldrar till barn 9-12 är det en majoritet som inte vill att barnet ska komma i kontakt med skräckfilm och spelat våld. Det finns stora skillnader mellan vad man uppfattat att barnet blivit skrämmt, ledset eller deppigt av att se och vad man som förälder inte vill att barnet ska komma i kontakt med.

Vad gäller det senare är det framförallt porr samt skildringar av sexuella hot/övergrepp som utmärker sig. "När barn lider eller mår dåligt" som var det man främst angav att barnet reagerat på hamnar långt ned på skalan ovan. En möjlig tolkning är att "blivit skrämmt, ledset eller deppigt" inte uppfattas som något som har skadat barnet, utan att barnet berördes emotionellt och visade empati – med andra ord inget som barnet nödvändigtvis ska avskämmas ifrån. En annan möjlig tolkning är att föräldrarnas ställningstagande i frågan ovan handlar om etiska/moraliska/politiska ståndpunkter och att det medieinnehåll som pekas ut är sådant som barnen i mycket liten utsträckning kommit i kontakt med och att man även fortsättningsvis vill att så ska vara fallet.

Jämfört med 2012/13 framträder i huvudsak endast marginella skillnader. Det finns ett par förändringar värda att nämna här: andelen föräldrar till barn 13–16 och 17–18 som inte vill att barnet ska komma i kontakt med porr har ökat med 7 respektive 9 procentenheter. Andelen föräldrar till barn 13–16 som inte vill att barnet ska komma i kontakt med skildringar av sexuella hot/övergrepp har ökat med 12 procentenheter, en ökning märks även i kategorin skräckfilmer (här är ökningen 8 procentenheter i gruppen 13–16).

Ser man till föräldrarnas ålder förefaller det vid en första anblick som om yngre föräldrar är generellt mer restriktiva än äldre föräldrar avseende medieinnehåll de inte vill att barnen ska komma i kontakt med. Detta beror dock på att yngre föräldrar i regel har yngre barn. Vid en jämförelse mellan föräldrarnas åldrar till barn i samma åldersgrupper framträder dock inget entydigt svarsmönster, men här framträder ett resultat som pekar på att yngre föräldrar tenderar att vara något *mindre* restriktiva jämfört med äldre föräldrar. Viktigt att påpeka är att det inte går att dra några entydiga slutsatser här.

Kvinnor har en mer restriktiv hållning än män avseende medieinnehåll i form av våld och skräckfilm, i övrigt framträder inga stora skillnader mellan män och kvinnor. Ett undantag är mammor till 17–18, här uppger hela 80 % att de inte vill att barnet ska komma i kontakt med porr, motsvarande andel pappor till 17–18 är 55 %. Även hos mammor och pappor till barn 13–16 återfinns en skillnad avseende synen på porr, skillnaden är dock betydligt mindre – 86 % kvinnor respektive 79 % män vill inte att barnet ska komma i kontakt med porr.

Ser man till barnets kön visar sig inga tydliga skillnader, överlag är andelen föräldrar till pojkar respektive flickor mycket jämn sett till alla typer av medieinnehåll, här framträder inte heller några tydliga mönster sett till barnets kön i relation till ålder.

17. Tycker du att barnet ägnar för mycket tid, lagom med tid eller för lite tid åt...? (%)

Diagrammet visar att det man framför allt tycker att barnet ägnar för mycket tid åt är datorspel/tv-spel/spel på surfplatta, internet, sociala medier och mobiltelefonen. De tre senare medieformerna är sammanflätade. Mobilanvändning inkluderar till stora delar internetanvändning och sociala medier. Det man anser att de ägnar för lite tid åt är framförallt böcker och tidningar. Även läxor/skolarbeten och sport/träning är aktiviteter som föräldrarna tycker att barnen borde ägna mer tid åt.

Vidare är det i vissa avseenden stora skillnader mellan åldersgrupperna, t.ex. är det 13 % bland föräldrar till 9-12 som anser att barnet ägnar för mycket tid åt sociala medier jämfört med 35 % bland föräldrar till 13-16 och 17-18. Ett annat exempel är att vara med familjen, där andelen "lagom" bland 9-12 är 83 %, medan det bland 17-18 har sjunkit till 69 %. Dessa skillnader förklaras sannolikt av olika beteenden bland barnen: 13-16 använder sociala medier i betydligt högre

utsträckning än 9–12 (se *Ungar & medier 2015*) och 17–18 tillbringar i regel mindre tid med familjen än vad yngre barn gör.

Jämfört med 2012/13 är svarsmönstret snarlikt det i föreliggande undersökning, det framträder dock några tydliga skillnader avseende andelar, dessa gäller framförallt barn i åldersgruppen 9–12. Andelen föräldrar som anser att 9–12-åringarna ägnar för mycket tid åt digitala spel, använder internet, mobilen och sociala medier har ökat med mellan 3 och 9 procentenheter. Detta återspeglar delvis den ökade användningen av dessa medieformer i gruppen 9–12 (se *Ungar & medier 2015*). Denna ökning kunde också noteras i förra rapporten 2012/13 (då resultaten jämfördes med 2010). Således är denna tendens kontinuerlig. Samtidigt kan en viss minskning av andelen föräldrar som anser att barnet ägnar för mycket tid åt tv/film utläsas, detta gäller bara grupperna 9–12 (en minskning på 2 procentenheter) och 13–16 (en minskning på 5 procentenheter).

Generellt anser föräldrarna att pojkar tillbringar för mycket tid med dator-/tv-spelande och spel på surfplatta medan flickorna använder internet, mobilen och sociala medier alltför mycket. Detta har sin grund i att pojkar spelar mer än flickor medan flickor använder sociala medier och mobilen mer än vad pojkar gör. Skillnaderna blir också tydligare ju äldre barnen blir.

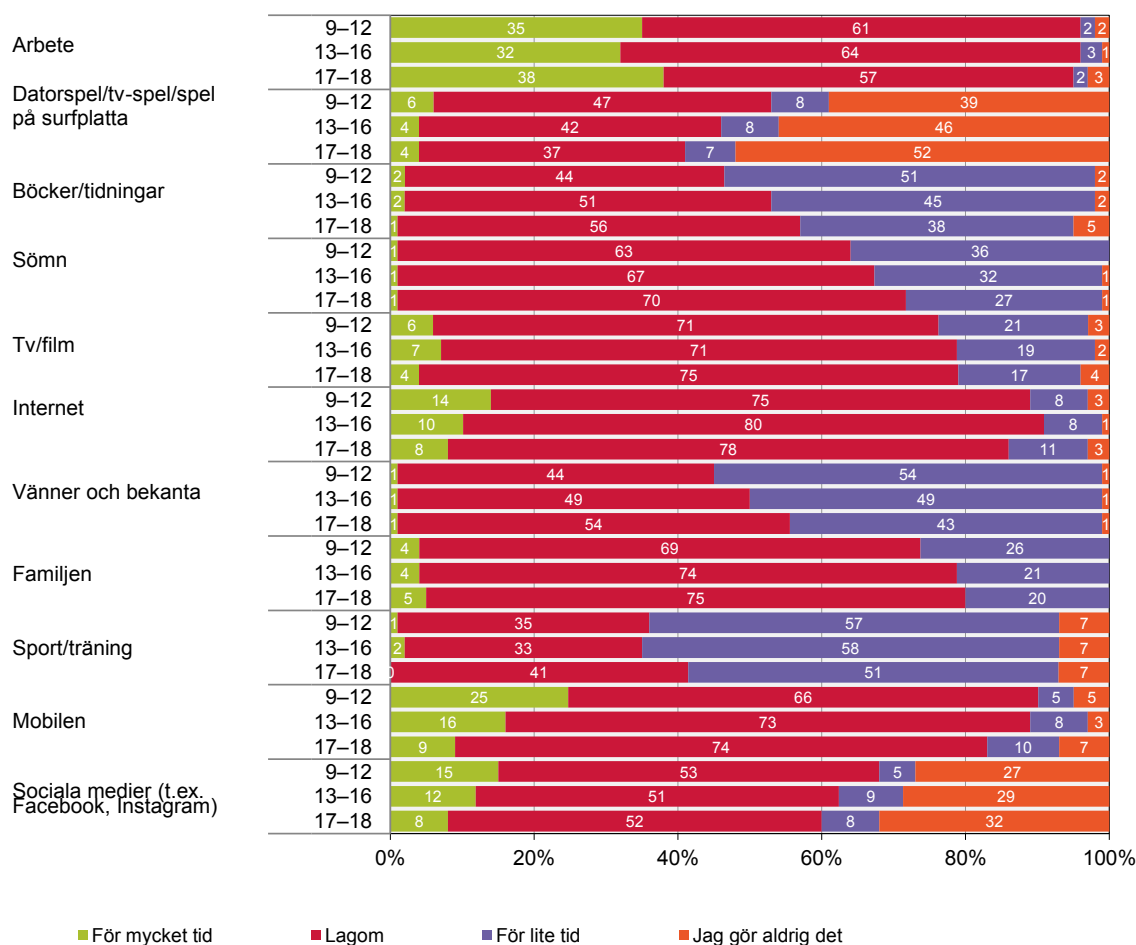
Om man sätter föräldrarnas "missnöje" i relation till i vilken utsträckning pojkar och flickor faktiskt använder de olika medierna visar det sig att föräldrar till flickor i åtminstone två avseenden är mer missnöjda med dessas medieanvändning i proportion till hur mycket tid de faktiskt ägnar åt medier. Exempelvis svarar 62 % av föräldrar till flickor 13–16 att dessa ägnar för mycket tid åt film och tv medan bara 44 % av föräldrar till pojkar 13–16 uppger detta. Detta trots att skillnaden i faktiskt tittande är marginell – 63 % av flickorna och 61 % av pojkarna tittar mer än 3 timmar/dag.

Även när det gäller spelande föreligger en skillnad, här är det pojkarna som anses ägna för mycket tid åt spelande. Om man sätter föräldrarnas missnöje i relation till det faktiska spelandet visar det sig exempelvis att 45 % av pojkarna i åldersintervallet 13–16 spelar mer än 3 timmar/dag jämfört med 10 % av flickorna. Föräldrarna tycker att 54 % av pojkarna spelar för mycket, och hela 31 % av flickorna.

Ser man till föräldrarnas ålder syns att äldre föräldrar generellt är betydligt mer missnöjda med hur deras barn tillbringar sin tid, detta är tydligast avseende internet, mobilen och sociala medier. Det enda undantaget – där det inte framträder några åldersbetingade skillnader mellan föräldrarna – gäller film- och tv-tittande.

Det finns ingen påtaglig skillnad mellan män och kvinnor i synen på hur deras barn tillbringar sin tid.

18. Tycker du att du själv ägnar för mycket tid, lagom med tid eller för lite tid åt...? (%)

Diagrammet visar att det man framförallt anser sig ägna för mycket tid åt är arbete. För lite tid ägnar man åt "sport/träning", samt "vänner och bekanta". Föräldrar till yngre barn anger i tämligen hög utsträckning (25 %) att de ägnar för mycket tid åt mobilen.

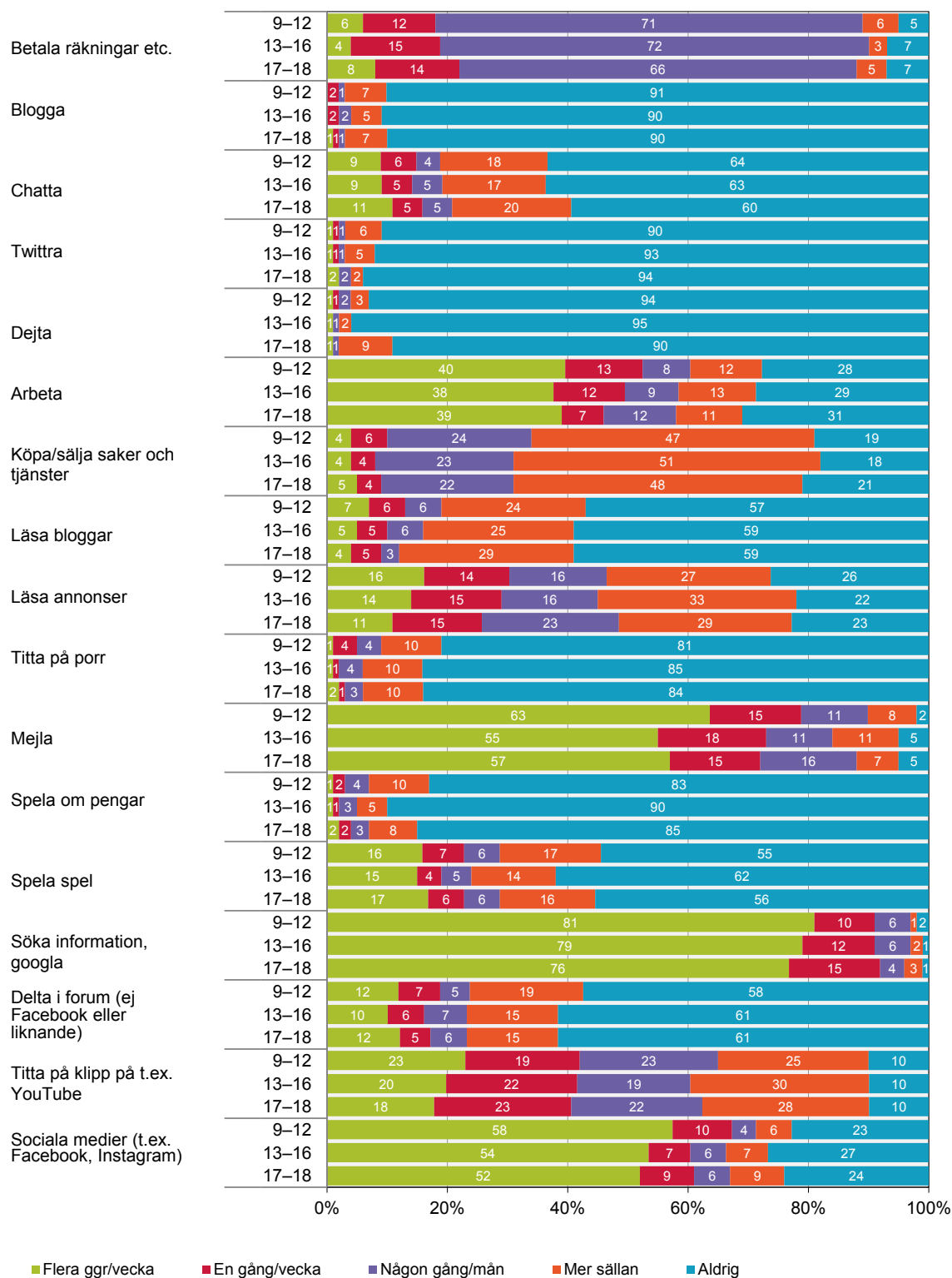
Jämfört med 2012/13 är svarsmönstret ganska likartat, däremot är det mycket stora förändringar av andelen föräldrar som anser att de ägnar för mycket tid åt mobilen och sociala medier. Andelen föräldrar till 9-12 som anser att de ägnar för mycket tid åt mobilen har ökat med 13 procentenheter sedan 2012/13 (vilket är mer än en fördubbling), andelen som anser att de ägnar för mycket tid åt sociala medier har ökat med 10 procentenheter (vilket är tre gånger så stor andel jämfört med 2012/13).

Ser man till föräldrarnas ålder syns stora skillnader avseende mobilanvändning:

34 % av –39 år, 18 % av 40–49 år och 11 % av 50+ år anser att de använder mobilen för mycket. Liknande skillnader märks i synen på sociala medier, 25 % av –39 år, 12 % av 40–49 år och 6 % av 50+ år anser att de ägnar för mycket tid åt sociala medier.

Ser man till föräldrarnas kön framträder endast skillnader avseende kategorin "sociala medier". Dubbelt så många kvinnor (16 %) som män (8 %) anser att de ägnar för mycket tid åt sociala medier. Sett till föräldrarnas kön och ålder finns några noterbara resultat, 48 % av männen -39 år anser att de ägnar för mycket tid åt mobilen, motsvarande andel hos kvinnor i samma åldersgrupp är 30 %. För övriga åldersgrupper finns det endast marginella skillnader mellan könen avseende synen på mobilavändning och tidsåtgång. 27 % av kvinnorna -39 år anser att de ägnar för mycket tid åt sociala medier, motsvarande andel män i samma åldersgrupp är 18 %.

19. Vad brukar du själv göra på internet på din fritid? (%)

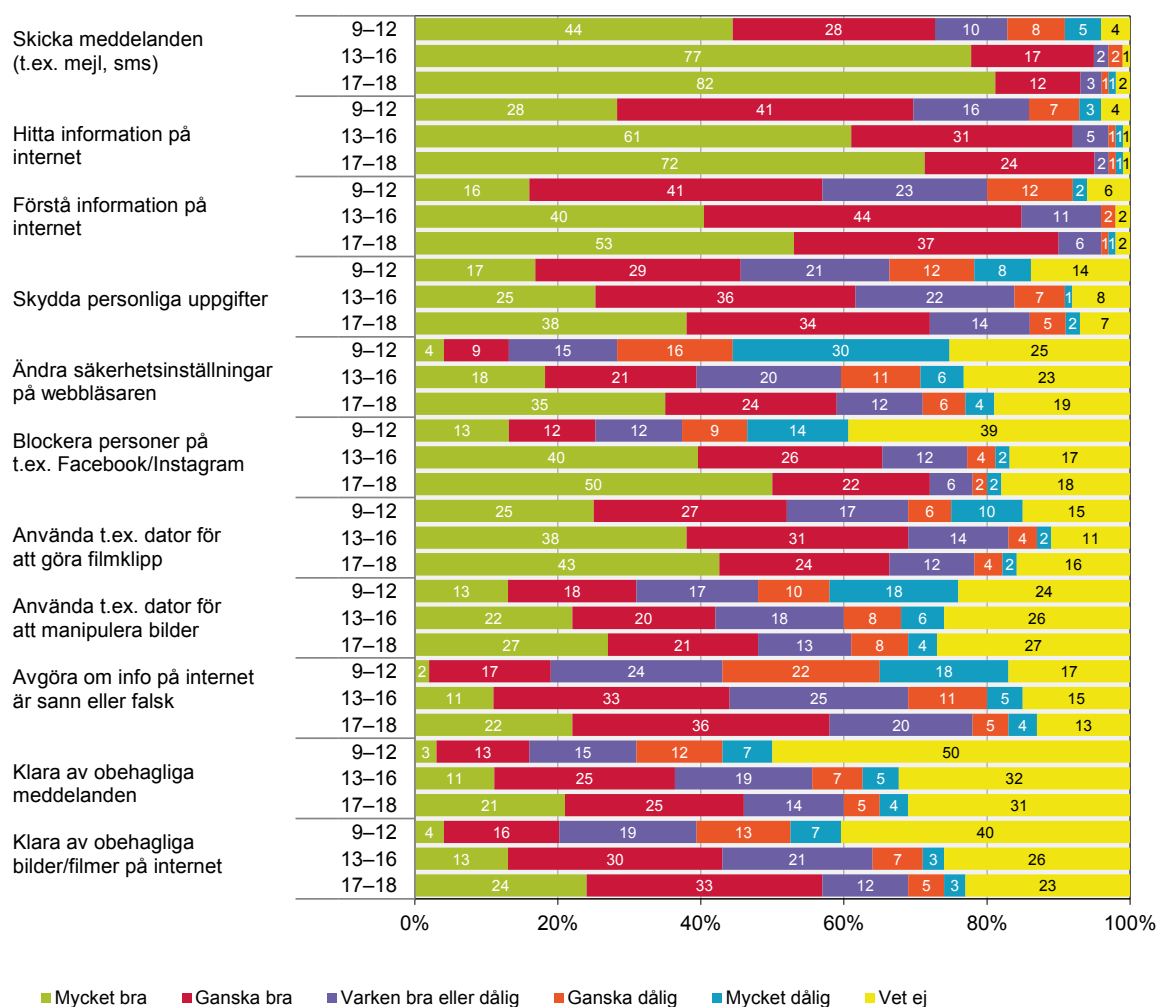
Diagrammet visar att det vanligaste användningsområdet när det gäller föräldrars internetanvändning är att söka efter information. Andra vanliga aktiviteter är att mejla, använda sociala medier och att arbeta.

Resultaten uppvisar liknande svarsmönster jämfört med 2012/13, dock har andelen föräldrar som använder internet till sociala medier, tittar på videoklipp, spelar spel, mejlar och söker information ökat – störst är ökningen av andelen som anger "sociala medier" och "tittar på videoklipp".

Ser man till föräldrarnas ålder syns att nästan alla föräldrar använder internet på sin fritid: 96 % av -39 år, 97 % av 40–49 år och 96 % av 50+ år. Att använda sociala medier är betydligt vanligare bland de yngre föräldrarna. De äldsta tittar också på YouTube-klipp mindre ofta, de spelar spel och använder också sociala medier i betydligt mindre utsträckning jämfört med yngre föräldrar. I dessa avseenden påminner alltså de yngre föräldrarnas medieanvändning om barnens.

Kvinnor använder betydligt oftare sociala medier än vad män gör. Män läser oftare annonser, tittar på videoklipp, tittar något oftare på porr samt spelar något oftare om pengar än vad kvinnor gör. Män och kvinnor spelar spel på internet i samma utsträckning.

20. Hur bedömer du ditt barns förmåga att: (%)

Frågan är avsedd att mäta föräldrarnas uppfattning om barnens färdigheter relaterade till olika aspekter av internetanvändning. Föräldrarnas skattning av barnens färdigheter utgör inget objektiva mått på barnens färdigheter, dvs. det är inte barnens färdigheter som mäts. Däremot kan föräldrarnas skattning ge en bild av hur barns internetrelaterade färdigheter ser ut, resultaten kan också jämföras med barns egen uppfattning (självskattning), för att på så sätt skapa en mer nyanserad bild av färdigheterna.

Utan hänsyn till barnens ålder anser en majoritet av föräldrarna att barnen är mycket bra på att "skicka meddelanden" och "hitta information på internet". Detta gäller dock inte föräldrar till barn 9-12 år. De färdigheter som föräldrarna anser att barnen är sämst på är "att avgöra om information på internet är sann eller falsk" samt "ändra säkerhetsinställningarna på webbläsaren". Skillnaderna är generellt stora mellan föräldrarna till 9-12 jämfört med de andra två ålders-

grupperna. Detta kan förklaras med att barn utvecklar dessa färdigheter ju äldre de blir. Följaktligen är andelen som anger att deras barn är mycket eller ganska bra störst bland föräldrar till 17–18-åringar, det enda undantaget avser förmågan att använda datorn till att göra filmklipp, där en liten övervikt föräldrar till 13–16 år anger att barnet är mycket eller ganska bra (dock är det en större andel 17–18 som är mycket bra).

Jämfört med resultaten i *Ungar & medier 2015*, där barnen själva får bedöma sina förmågor framträder två tydliga tendenser. För det första anser en större andel föräldrar, jämfört med barn, att barnen är mycket bra på att skicka meddelanden, hitta information på internet och förstå information på internet (9–12 undantaget). För det andra, anser föräldrarna i lägre utsträckning att barnen är mycket bra på de påståenden som avser barns förmåga att klara av ”obehagligt” innehåll, avgöra om information är sann eller falsk, blockera personer på sociala medier samt att använda dator för att manipulera bilder.

Resultatet visar att föräldrar generellt bedömer att en större andel flickor än pojkar är mycket bra eller ganska bra avseende internetrelaterade färdigheter. Störst är skillnaden avseende färdigheterna ”använda t.ex. dator för att göra filmklipp” och ”använda t.ex. dator för att manipulera bilder”, här är skillnaderna 12 procentenheter respektive 15 procentenheter. Detta kan kontrasteras med barnens självskattningar, som visar att pojkar generellt anser sig vara bättre på de flesta färdigheter än vad flickorna anser sig vara. Således finns en diskrepans mellan barns och föräldrars uppfattning avseende pojkars och flickors färdigheter. En tänkbar orsak till den tydliga diskrepansen hänger samman med den strukturella över- och underordningen av kön i samhället. Att flickor underskattar sin förmåga och pojkar överskattar sin förmåga, kan ses i ljuset av de processer som formar barns genus.

Föräldrar till barn med äldre syskon anger i högre utsträckning att barnet är mycket bra på att skicka meddelanden, använda dator för att göra filmklipp, göra om bilder och hitta information på internet. Däremot syns inga entydliga skillnader avseende övriga färdigheter. Detta kan delvis förklaras med att barn med äldre syskon lär sig använda medieteknik tidigare än barn utan äldre syskon.

Frågan är ny för *Ungar & medier 2015* och således finns inte jämförbar data från tidigare undersökningar.

Bilaga 1.

Bortfall, signifikans, åldersintervall och kalibreringsvikter

Som konstaterats är svarsfrekvensen i föreliggande rapport relativt låg, 42,4 %. Detta är inte anmärkningsvärt låga siffror utan normalt för enkäter med ett stratifierat obundet slumpmässigt urval. En låg svarsfrekvens medför en ökad risk för bortfallsfel – att de som besvarat frågeformulären skiljer sig från dem som inte gjort det så att resultaten av undersökningen blir missvisande för hela urvalet. För att kompensera för detta har SCB kalkylerat kalibreringsvikter baserat på registerdata (se nedan). I tidigare Ungar & medier-undersökningar har antalet respondenter i flera fall varit så få att få resultat varit statistiskt signifikanta på 0,05-nivån. Signifikansnivån anger sannolikheten för att man av en slump skulle få det erhållna resultatet och 0,05 innebär att det är 95 % sannolikhet att resultaten inte påverkats av slumpen. I föreliggande rapport ingår cirka dubbelt så många respondenter som 2012/13, och i princip samtliga av de jämförelser och förändringar som redovisas i den löpande texten uppnår signifikansnivån 0,05 och är alltså vad man brukar kalla för statistiskt säkerställda. Statistisk signifikans är dock ett i vissa avseenden problematiskt mått på en undersöknings tillförlitlighet. Ju större antal individer som deltar, desto större är sannolikheten att mycket små förändringar över tid eller skillnader mellan olika grupper är statistiskt signifikanta. Det blir då frestande att redovisa även triviala resultat bara för att de är signifikanta. Små skillnader (under 5 procentenheter) har inte redovisats i denna rapport om de inte ingår i ett tydligt mönster (t.ex. att användningen av en medieform ökat i samtliga årskullar som undersökts). Av läsbarhetsskäl redovisas inte signifikansnivåerna vidare i rapporten.

Den tidigare kommittén Medierådet använde sig fram till och med *Ungar & medier 2010* av överlappande åldersgrupper, t.ex. 9–12 år och 12–16 år. Anledningen var att man betraktade de respondenter som fyllde år under den tid datainsamlingen pågick som ett år äldre än de som fyllde senare på året. En tolvåring som fyllde tretton innan enkätinsamlingen var avslutad betraktades som en trettonåring i tidigare material. Då tidigare insamlingar har varit åldersmässigt snedfördelade har vi i datainsamlingarna sedan 2012/13 valt ut åldersgrupperna utifrån hur mycket respondenterna fyller under året – som ömsesidigt uteslutande kategorier.

2012/13 års enkäter utformades för att möjliggöra jämförelser av resultaten med de datainsamlingar som genomfördes parallellt av de norska och finska motsvarigheterna till Statens medieråd och då ändrades åldersintervallen till de nuvarande, mer konsekventa 9–12 år och 13–16 år. Detta innebär att åldersintervallen från 2010 inte är fullt jämförbara mellan de olika datainsamlingarna. Det saknas fullständiga data för att göra exakta kontroller av hur jämförelser över tid påverkats av dessa inte fullt överensstämmande åldersintervaller.

SCB har också kalkylerat kalibreringsvikter för varje respondent. Vid bortfall kan vissa grupper i urvalet ha svarat i större utsträckning än övriga, t.ex. kan kvinnor svara i högre grad än män eller lågutbildade föräldrar mindre än högutbildade. Om de grupper som svarat i högre grad har en annan fördelning på undersökningsvariablerna än övriga kan detta ha en snedvridande effekt på resultatet. För att kompensera för detta har kalibreringsvikter använts.

Ytterligare information om datainsamlingen finns på www.statensmedierad.se/ungarochmedier

